

ARCHEOLOGIENOTA LEUVEN – ALFONS STESSELSTRAAT

J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN,
E. AUDENAERT, K. BOUCKAERT,
E. KEERSMAEKERS & A. DOUCET

MAART 2019

Titel

Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Leuven – Alfons Stesselstraat

Auteur(s)

Jan Claesen, Ben Van Genechten, Evelien Audenaert,
Kevin Bouckaert, Emma Keersmaekers & Alexander Doucet

Opdrachtgever

Kwadraat NV
Culostraat 44
3360 Bierbeek

Projectnummer

2019B202

Plaats en datum

Kortenaken, maart 2019

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2019B202
ISSN 2034-5615

© 2019 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	<i>4</i>
1.2	<i>Beschrijving onderzoeksopdracht</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Doelstellingen</i>	<i>7</i>
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	<i>8</i>
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	<i>8</i>
2	Huidige & toekomstige situatie	9
2.1	<i>Huidige situatie</i>	<i>9</i>
2.2	<i>Toekomstige situatie</i>	<i>10</i>
3	Bureauonderzoek	12
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	<i>12</i>
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data.....</i>	<i>20</i>
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen.....</i>	<i>24</i>
3.4	<i>Archeologische verwachting</i>	<i>36</i>
4	Resultaten bureauonderzoek	37
4.1	<i>Algemeen</i>	<i>37</i>
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	<i>37</i>
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	<i>38</i>
4.4	<i>Programma van maatregelen.....</i>	<i>40</i>
5	Bibliografie	41
6	Figurenlijst.....	42
7	Plannenlijst.....	43

1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden

1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

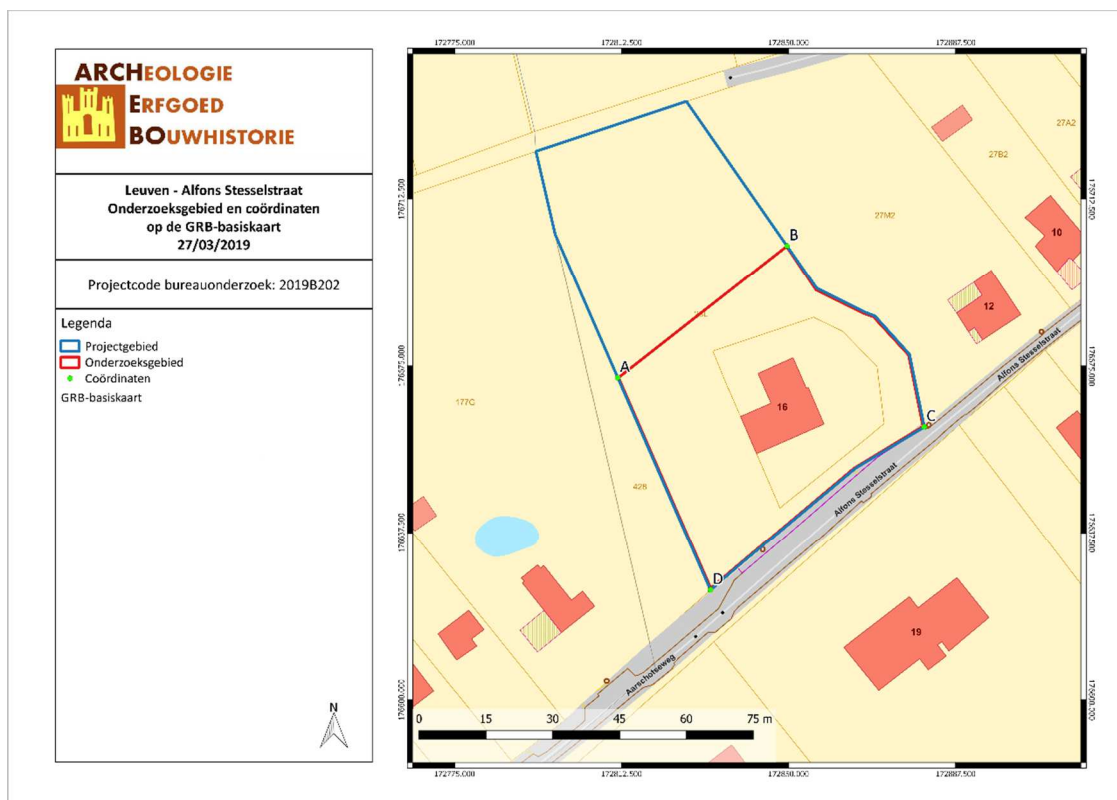
Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van Kwadraat NV een archeologienota opgemaakt voor het terrein aan de Alfons Stesselstraat, ter hoogte van huisnummer 16, in Wilsele, een deelgemeente van Leuven (Vlaams-Brabant). Binnen het onderzoeksgebied zal de huidige bebouwing gesloopt worden en zal een hoogstammige boom in het zuiden van het terrein gerooid worden. Vervolgens zal het onderzoeksgebied verkaveld worden in drie nieuwe kavels, elk voorzien van een bouwzone. Het noorden van het terrein wordt afgesplitst van de verkaveling. Het onderzoeksgebied is ca. 2 830,361 m² groot, het gehele projectgebied is ca. 4 829,193 m² groot.

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in maart 2019 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. Contactpersoon bij de opdrachtgever, Kwadraat NV, was dhr. Daniel Laermans

(architect bij Architectenbureau Crolla-Nicolaes). In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

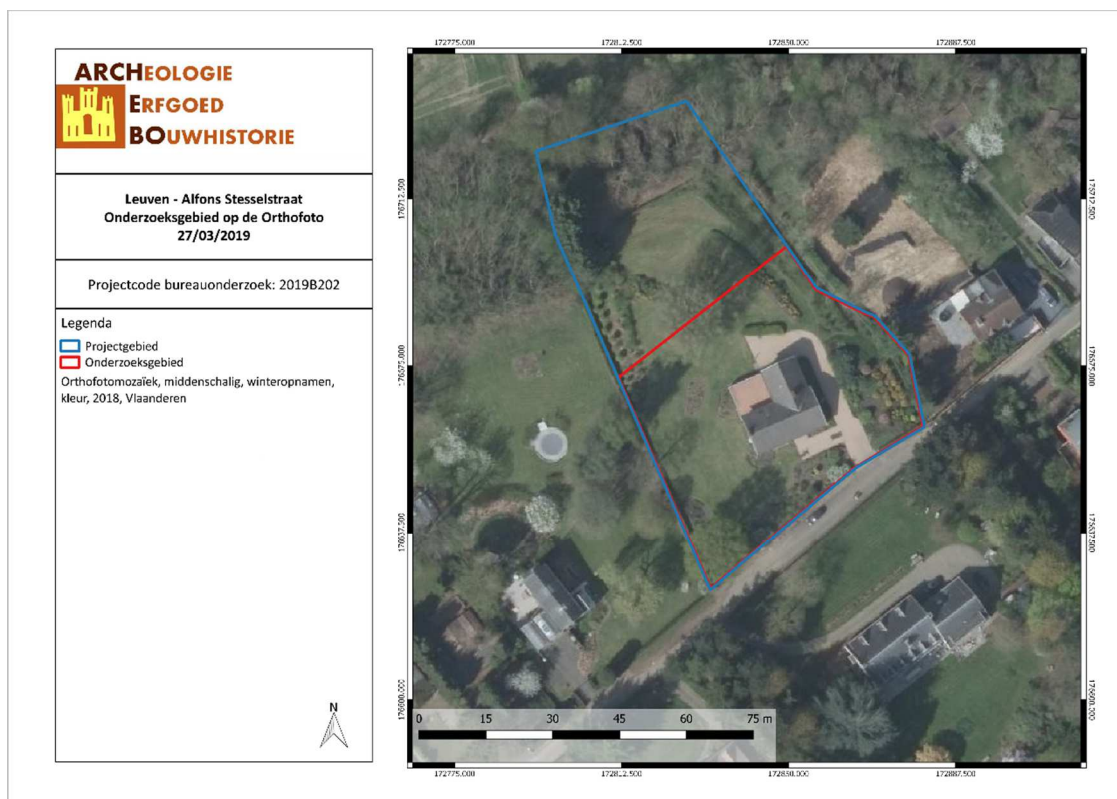
Administratieve fiche	
Naam site:	Leuven – Alfons Stesselstraat
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem
Ligging:	Vlaams-Brabant, Leuven, deelgemeente Wilsele, Alfons Stesselstraat 16
Kadaster:	Leuven, afdeling 6 (Wilsele), sectie D, perceelnummers 28K & 28L
Coördinaten:	A X 172811.648
	Y 176672.322
	B X 172849.634
	Y 176701.985
	C X 172880.448
	Y 176661.300
	D X 172832.458
	Y 176624.604
Opdrachtgever:	Kwadraat NV Culostraat 44 3360 Bierbeek
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba Merelnest 5 3470 Kortenaken
Projectcode bureauonderzoek:	2019B202
Projectleiding:	Jan Claesen
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014
Bewaarplaats archief:	Kwadraat NV
Grootte onderzoeksgebied:	Ca. 2 830,361 m ²
Grootte projectgebied:	Ca. 4 829,193 m ²
Uitvoeringsperiode:	Maart 2019
Reden van de ingreep	Slopen huidige bebouwing, afsplitsen van noordelijk deel van het terrein, verkaveling van zuidelijk deel in drie nieuwe percelen, elk voorzien van een bouwzone
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, versterking, slopen, verkaveling, agrarisch gebied, woongebied, bouwzone, verharding

De onderstaande GRB-kadasterkaart, de Orthofoto en het Gewestplan tonen het projectgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

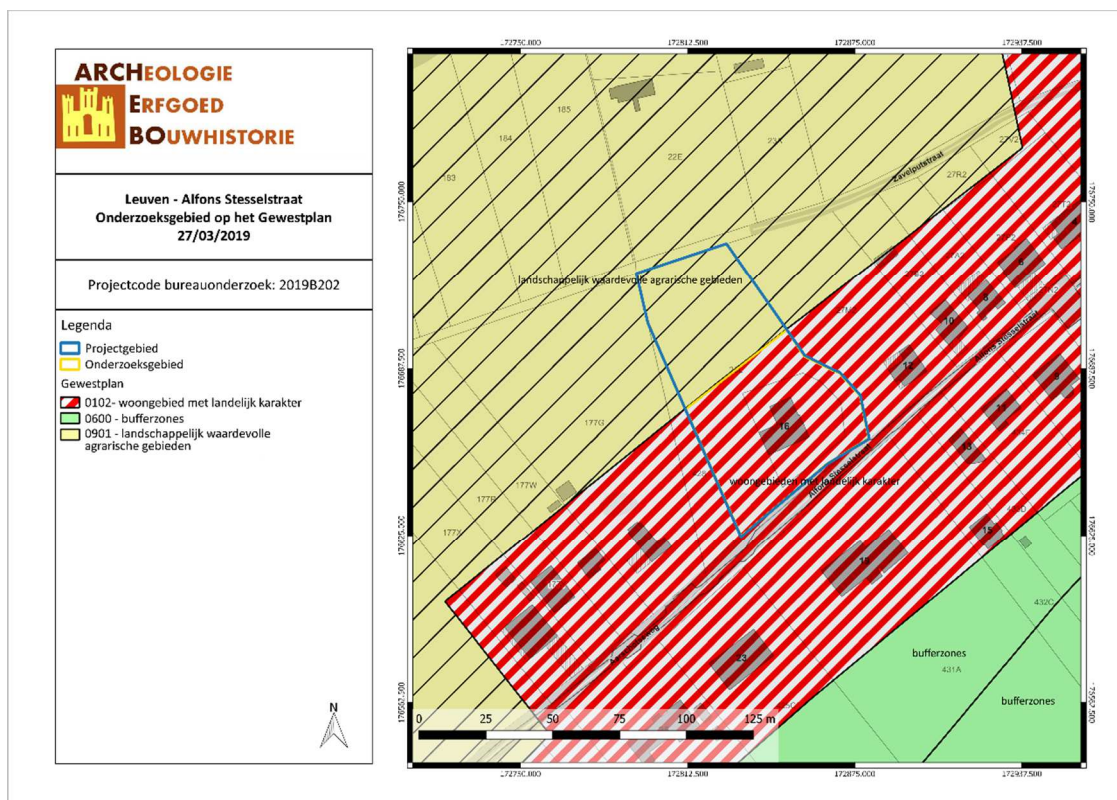
LEAL/19/03/27/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2019)

LEAL/19/03/27/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2019)

LEAL/19/03/27/3 - Digitale aanmaak

Figuur 4: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2019)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag voor de bouwvergunning gevoegd te worden.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek aangezien de bestaande bebouwing in eerste instantie gesloopt moet worden vooraleer archeologisch onderzoek mogelijk is. De nutsleidingen zijn eveneens nog aanwezig en bevinden zich op een ongekende locatie en houdt hierdoor een veiligheidsrisico in. De sloop (werken aan de fundamenteën, onder het maaiveld) van de aanwezige bebouwing mag enkel uitgevoerd worden onder begeleiding van een erkend archeoloog. De aanwezige boom (in zuiden van het onderzoeksgebied) dienen eveneens eerst gekapt te worden tot aan het maaiveld. Stronken mogen pas verwijderd worden na of in functie van het archeologisch onderzoek.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

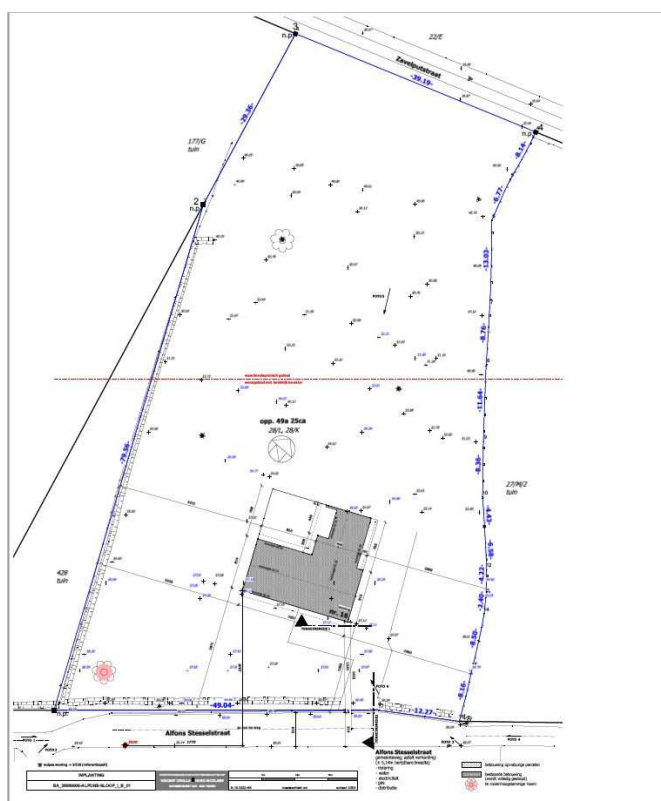
Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

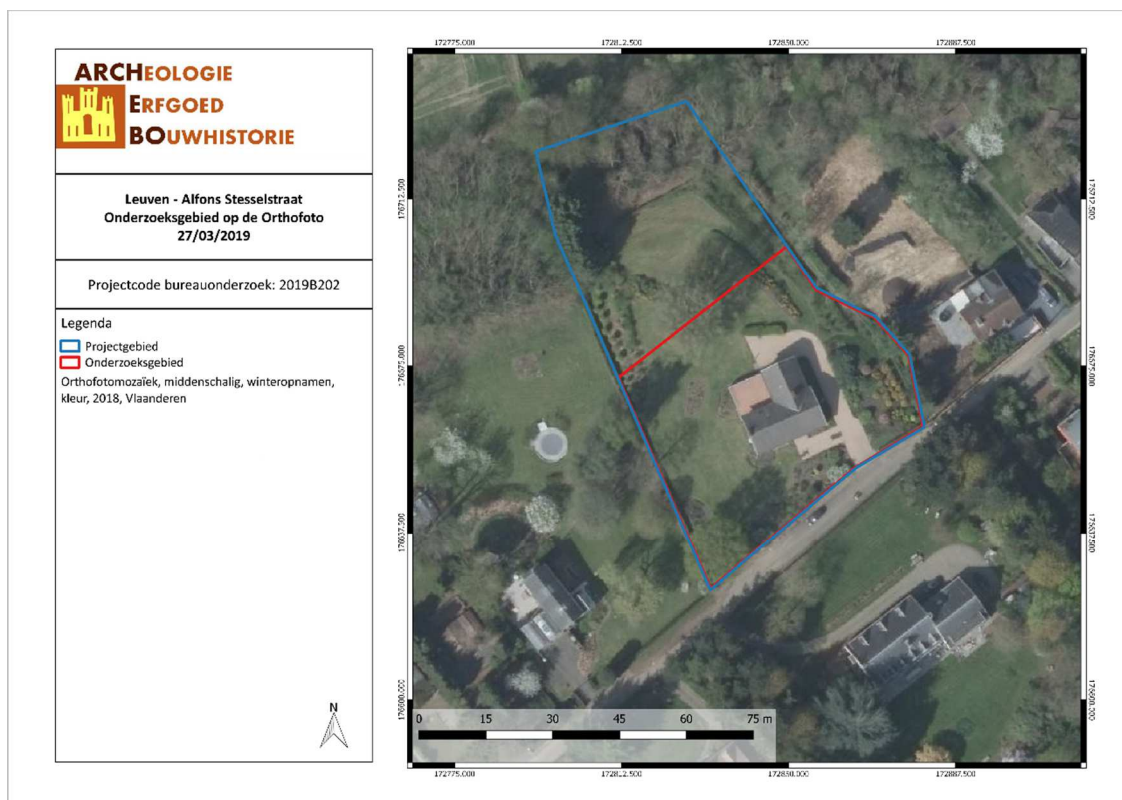
2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het onderzoeksgebied ligt aan de Alfons Stesselstraat, ter hoogte van huisnummer 16, in Wilsele (Leuven, Vlaams-Brabant). Ongeveer in het midden van het onderzoeksgebied staat een woonhuis. Vanop de Alfons Stesselstraat vertrekt een verharde oprit die naar de voorzijde en via de zijgevel naar de achterzijde van de woning loopt. Ten noordwesten van het huis ligt een verhard terras. De rest van het onderzoeksgebied bestaat uit gras en laagstammige begroeiing. In het zuiden van het terrein staat een hoogstammige boom. Het noorden van het projectgebied bestaat uit grasland en is deels bebost. Volgens het gewestplan ligt het noorden van het projectgebied binnen 'Landschappelijk waardevolle agrarische gebieden', het zuiden (tevens onderzoeksgebied) ligt binnen 'Woongebieden met landelijk karakter'.

Figuur 5: Bestaande toestand (Interprofessionele architectenvereniging Vincent Crolla & Hugo Nicolaes, 2019)

LEAL/19/03/27/4 - Digitale aanmaak

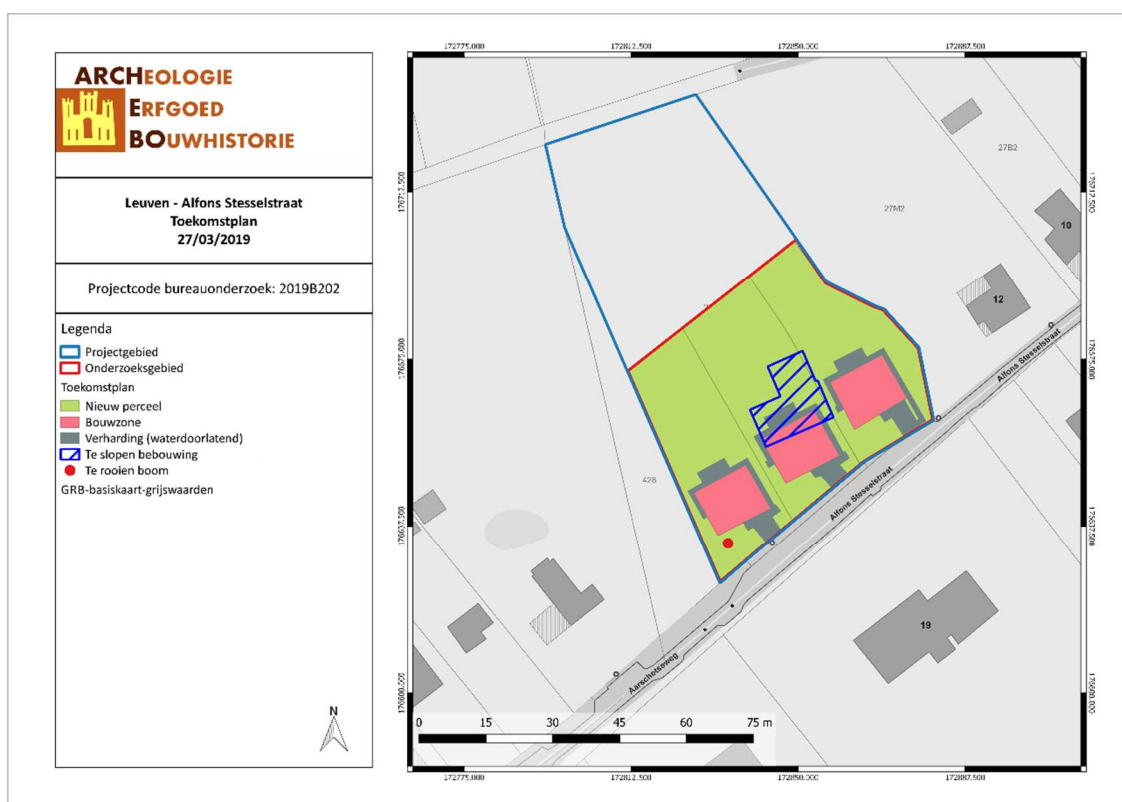
Figuur 6: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2019)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

Binnen het onderzoeksgebied zal de opdrachtgever de bestaande bebouwing slopen en de hoogstammige boom in het zuiden van het terrein rooien. Vervolgens zal het onderzoeksgebied verkaveld worden in drie nieuwe percelen, het noorden van het terrein wordt afgesplitst van de verkaveling, aangezien dit binnen landschappelijk waardevolle agrarische gebieden ligt. Lot 1 zal ca. 961,75m² groot zijn, lot 2 ca. 990,77 m² en lot 3 ca. 914,34m². Elk lot wordt voorzien van een bouwzone, die respectievelijk 148,5m² groot zijn, maar maximum 192,35 m² (lot 1), 198,15m² (lot 2) en 182,87m² (lot 3) groot mogen zijn. Aan elke bouwzone mag een verharde oprit en een verhard terras gelegd worden. Het onderzoeksgebied is ca. 2 830,361 m² groot, het gehele projectgebied is ca. 4 829,193 m² groot.

Figuur 7: Plan van de geplande verkaveling (Interprofessionele architectenvereniging Vincent Crolla & Hugo Nicolaes, 2019)

LEAL/19/03/27/5 - Digitale aanmaak

Figuur 8: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2019)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

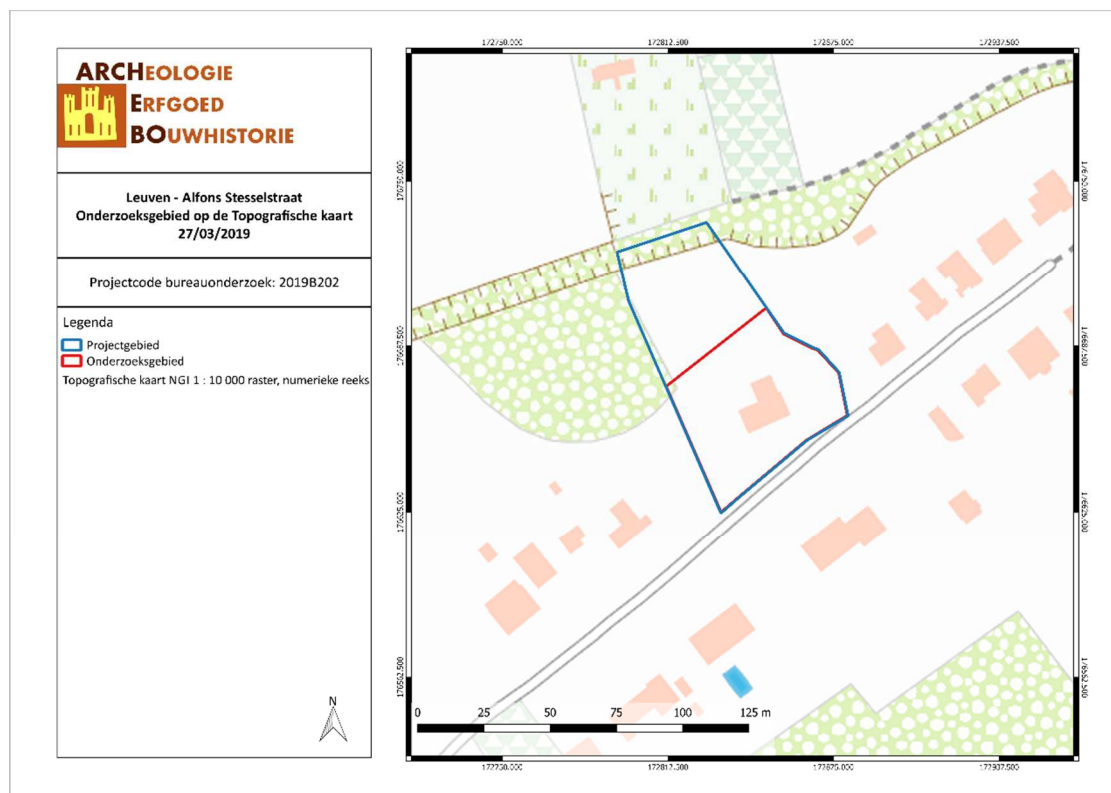
De gebruikte kaarten werden in georeferenciede vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

3.1.1 Topografische situering

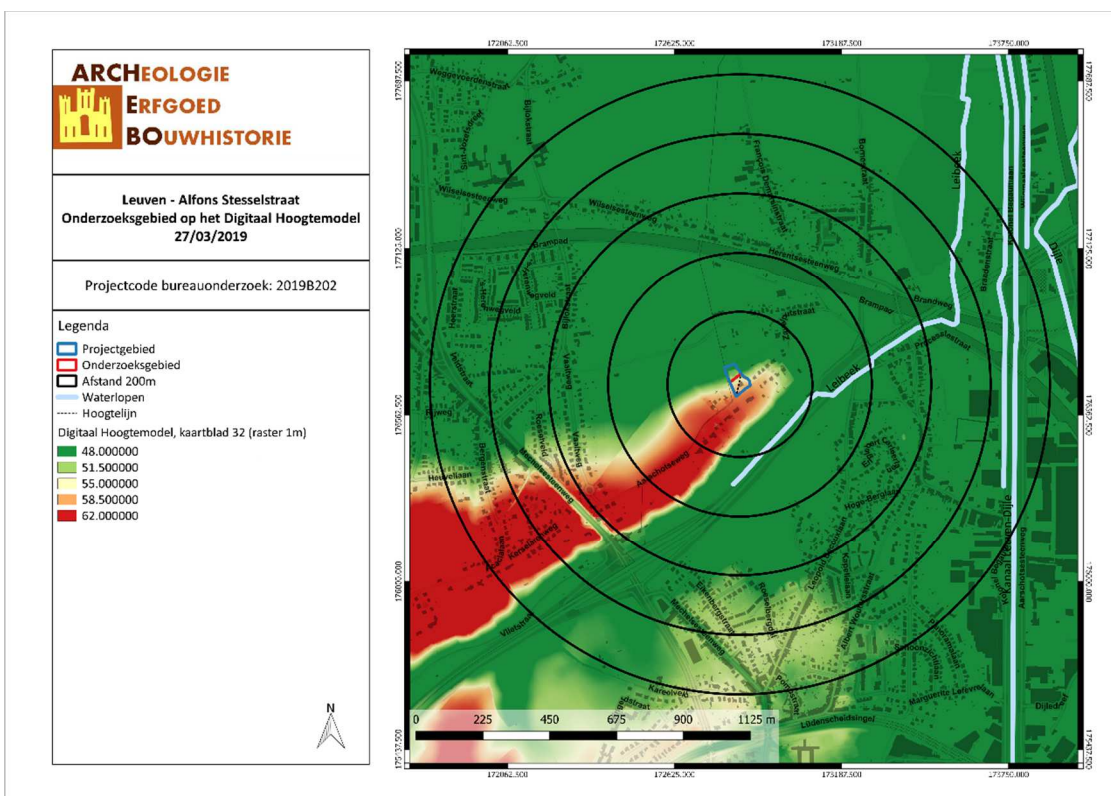
Het onderzoeksgebied ligt aan de Alfons Stesselstraat, ter hoogte van huisnummer 16, in Wilsele, een deelgemeente van Leuven, gelegen in de Belgische provincie Vlaams-Brabant. De gemeente Leuven heeft vijf deelgemeenten, namelijk Leuven zelf, Heverlee, Kessel-Lo, Wilsele en Wijgmaal en wordt omringd door de gemeenten Haacht, Rotselaar, Holsbeek, Lubbeek, Bierbeek, Oud-Heverlee, Bertem en Herent. Het onderzoeksgebied ligt op een zuidgerichte helling (uitloper van het plateau) aan de Leibeekvallei. De Leibeek stroomt ca. 200m ten zuidoosten van het onderzoeksgebied, ca. 1100m ten oosten van het terrein stroomt de Dijle. Het onderzoeksgebied ligt volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ongeveer 50 en 60 meter boven de zeespiegel. Kadastraal ligt het terrein in Leuven, afdeling 6 (Wilsele), sectie D, perceelnummers 28K en 28L.

Gezien de topografische ligging op een zuid-gerichte helling, op de uitloper van een plateau en in de nabijheid van een natuurlijke waterloop (de Leibeek) is er een verwachting op Steentijd. Bijkomstig ligt het onderzoeksgebied in een gradiëntzone van een natte vallei naar een droog plateau. Dergelijke plaatsen zijn ideaal voor tijdelijke steentijdkampementen.

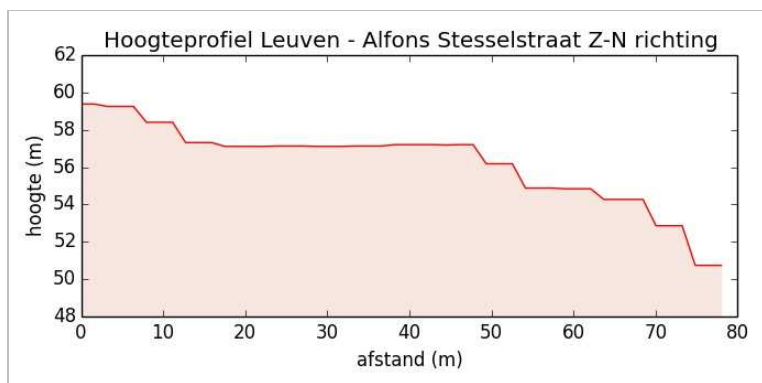
LEAL/19/03/27/6 - Digitale aanmaak

Figuur 9: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2019)

LEAL/19/03/27/7 - Digitale aanmaak

Figuur 10: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2019)

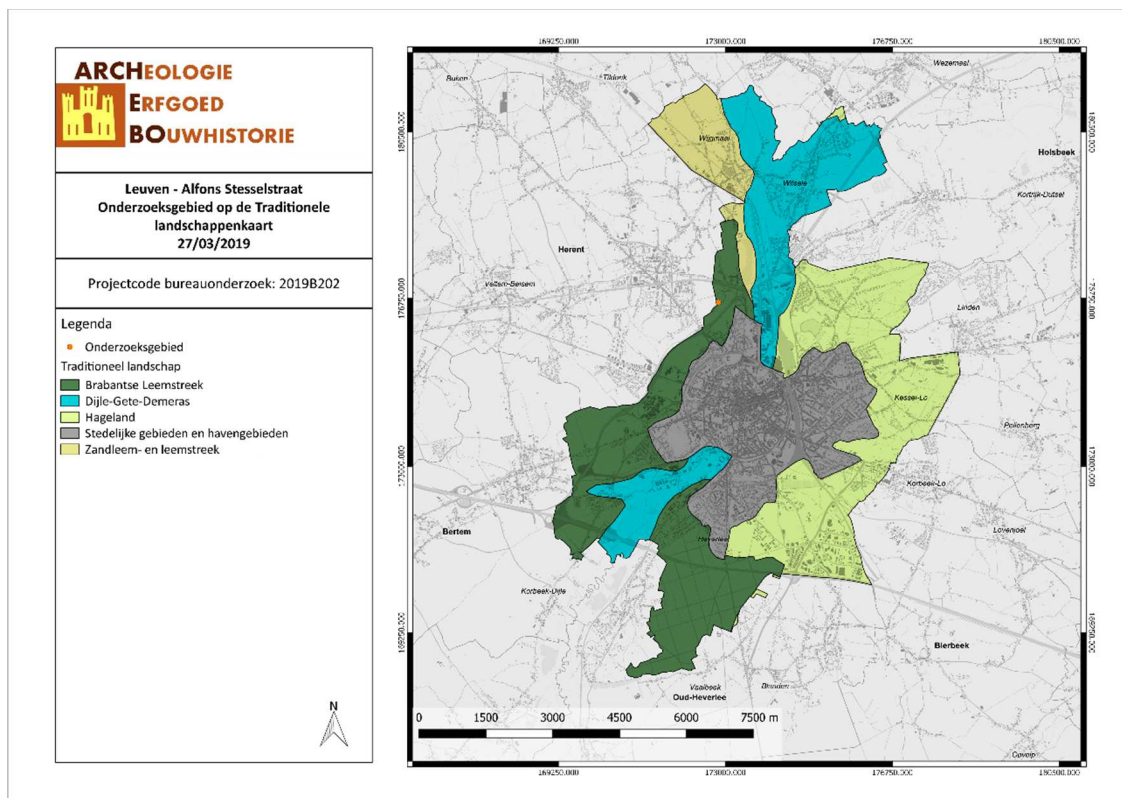

Figuur 11: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in Z-N richting (Geopunt, 2019)

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd als 'Brabantse Leemstreek'. De gehele gemeente Leuven wordt gekarteerd als 'Zandleem- en leemstreek', 'Dijle-Gete-Demeras', 'Brabantse Leemstreek', 'Hageland' en 'Stedelijke gebieden en havengebieden'.

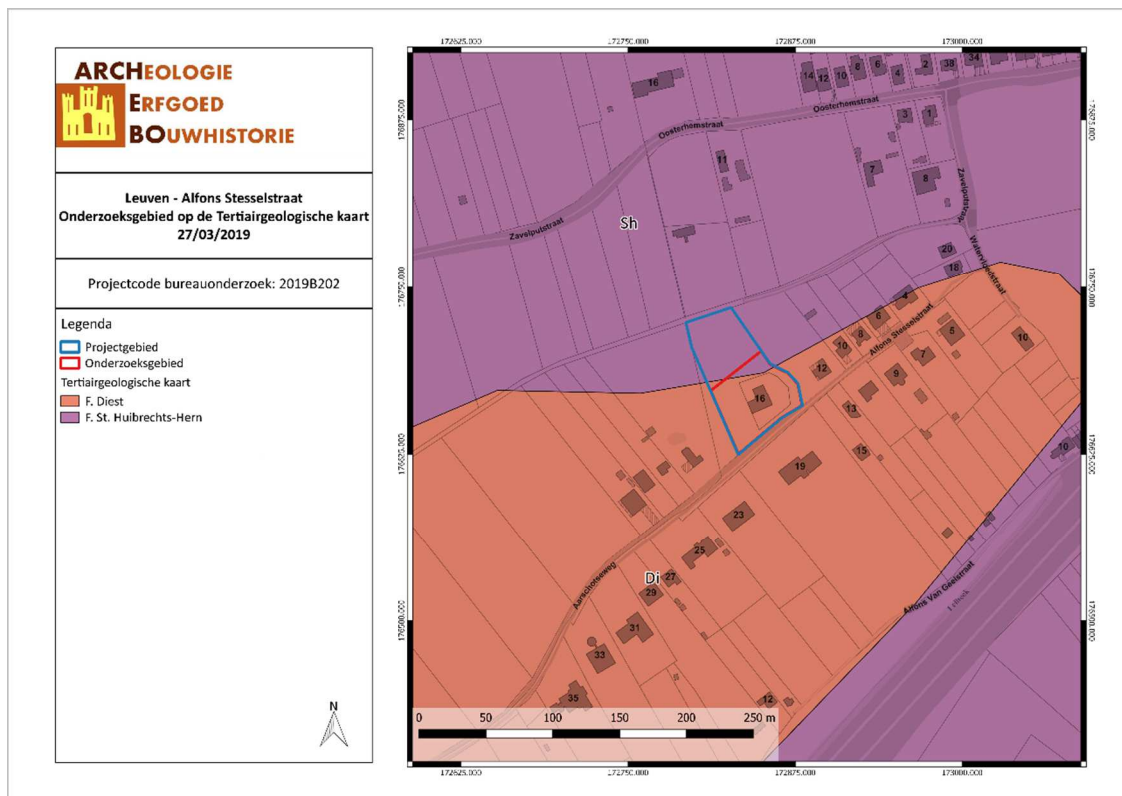

LEAL/19/03/27/8 - Digitale aanmaak

Figuur 12: Leuven aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2019)

3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het onderzoeksgebied zich grotendeels binnen de Formatie van Diest. Het noorden van het onderzoeksgebied ligt binnen de Formatie van Sint Huibrechts-Hern. De Formatie van Diest bestaat uit groen tot bruin zand, is heterogeen en glauconietrijk en heeft meerdere grindlagen, (ijzer)zandsteenbanken, kleirijke horizonten, een schuine gelaagdheid, en micarische horizonten. De Formatie Sint Huibrechts-Hern, behorend tot de Tongeren Groep, bestaat uit grijsgroen zeer fijn zand en is klei- en glauconiethoudend en glimmerrijk.¹

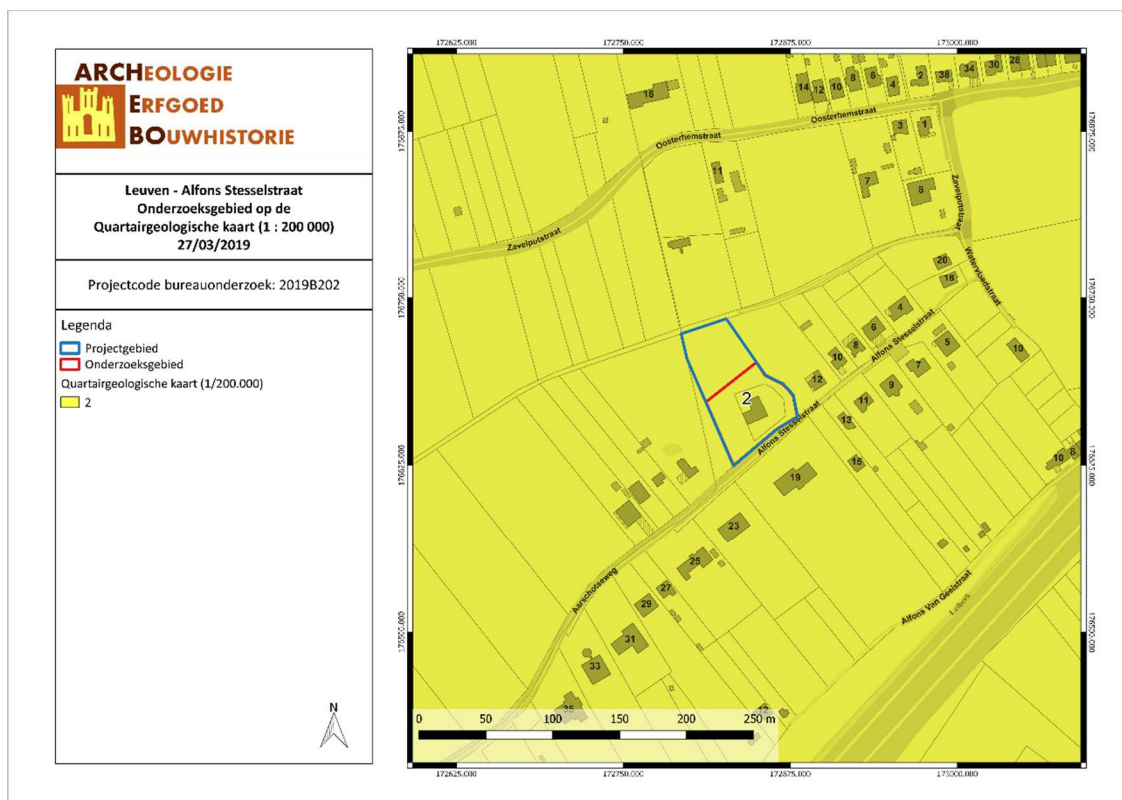
LEAL/19/03/27/9 - Digitale aanmaak

Figuur 13: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2019)

3.1.2.3 Quartair

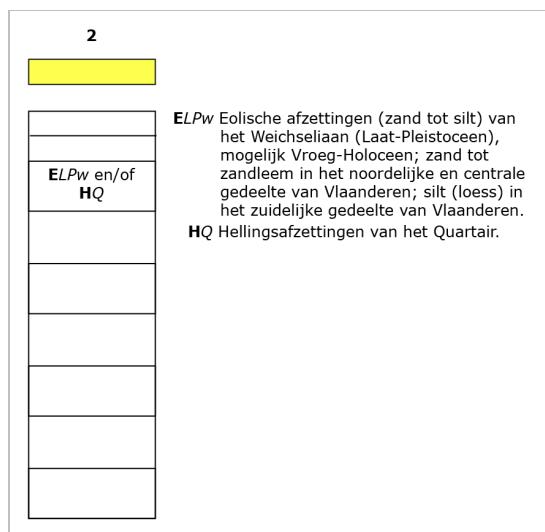
Volgens de quartairgeologische kaart (1/200.000) bevindt het projectgebied zich volledig binnen type 2. Dit type bestaat uit eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen. In het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen is voornamelijk zand tot zandleem aanwezig, in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen voornamelijk silt (loess).

¹ Pieter Laga, Stephen Louwye, en Stéphane Geets, *Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)*, Geologica Belgica 4, 2001, 142, 144.

LEAL/19/03/27/10 - Digitale aanmaak

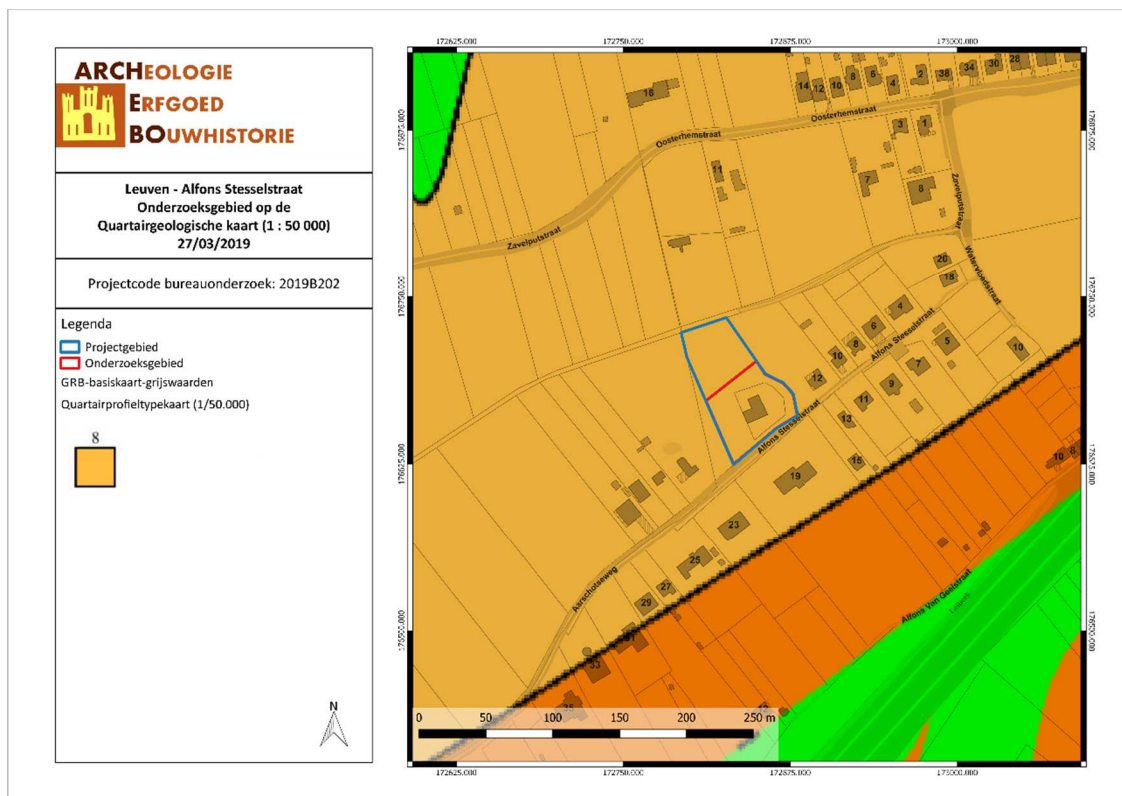
Figuur 14: Situering van het projectgebied op de Quartaargeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2019)

Figuur 15: Uitleg van het type volgens de quartaargeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2016)

Volgens de quartaargeologische kaart (1/50.000) kent het projectgebied type 8. Dit type bestaat uit een dunne laag Haspengouw Leem, dat bedekt wordt door een dikke laag Brabant Leem. Het Hesbayaan was een koude, zeer vochtige periode met veel neerslag. De afgezette leem werd door smeltwaters herwerkt, zodat men over niveo-eolische leem spreekt. Hierdoor komt uit deze eerste periode van de Weichsel-ijstijd meestal een afwisselende afzetting van leem en zand voor. Het zand werd immers al bij een groot debiet van de smeltwaters afgezet terwijl de leem pas bij een klein debiet (in de zomer) werd afgezet. Deze afwisseling van zand en leem noemt men de Haspengouw leem. Het Brabantiaan was de tweede periode uit de Weichsel-ijstijd en was eveneens een koude, maar veel drogere periode met weinig of geen neerslag. Hierdoor bleef de leem ter plaatse liggen en vormde zo een hangende

leemmassa, namelijk de Brabant leem. Deze leem werd tijdens het Subatlanticum gedeeltelijk ontkaalkt. Hierdoor omvat het Brabant leem een ontkaalkt gedeelte en een onderliggend kalkrijk gedeelte.²

LEAL/19/03/27/11 - Digitale aanmaak

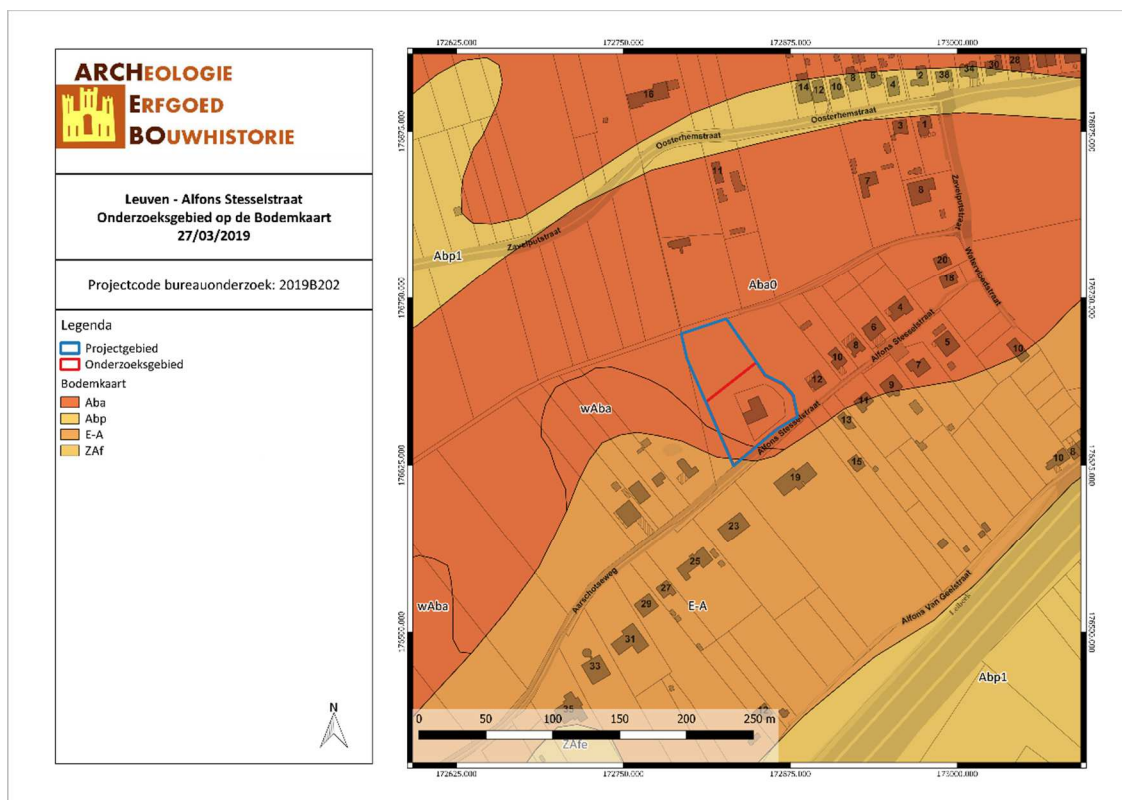
Figuur 16: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2019)

3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied grotendeels omschreven als Aba0, het zuiden wordt omschreven als wAba en E-A. Aba0-bodems zijn droge leemgronden met een textuur B horizont en een dikke A horizont (dikker dan 40cm), wAba-bodems zijn droge leemgronden met een textuur B horizont en een klein-zandsubstraat. De serie Aba is ontwikkeld in het Pleistocene loessdek en vertoont onder de A horizont een aan klei en sesquioxiden aangerijkte textuur B horizont. De bouwvoor heeft een donkerbruine kleur en bestaat uit homogeen, humushoudend leem. Bij Aba0 rust de Ap op een geelbruine overgangshorizont. De Bt bestaat uit bruin zwaar leem met gemiddeld 20% klei en heeft meestal een goed ontwikkelde polyedrische structuur en kleihuidjes (coatings). Naar onder toe neemt het kleigehalte sterk af en verdwijnt de structuur geleidelijk terwijl de kleur geelbruin wordt. Bij de substraatseries (wAba) begint het klei-zandsubstraat op geringe of matige diepte. De bodems vertonen geen watergebrek of -overlast dankzij gunstige drainage en het hoog waterbergend vermogen. Substraatseries zijn wel gevoeliger voor droogte, daar ze dikwijls op hellingen met snelle oppervlakkige ontwatering liggen. E-A-bodems bestaan uit niet-gedifferentieerde gronden op klei en leem.³

² E. Goossens, *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart - kaartblad 32, Leuven*, onder redactie van F. Gullentops en N. Vandenbergh (Vlaamse overheid, dienst Natuurlijke Rijdommen, 2007), 29.

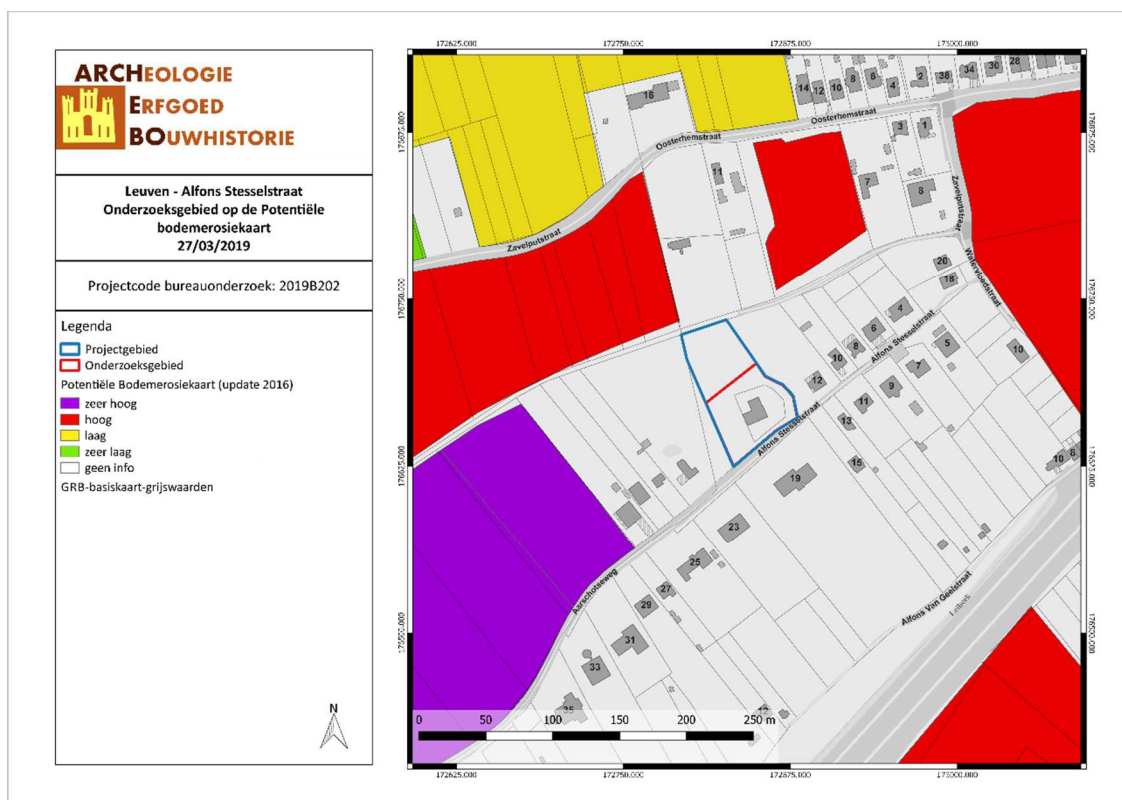
³ E Van Ranst en C Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)* (Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000), 229, 231, 285, 299.

LEAL/19/03/27/12 - Digitale aanmaak

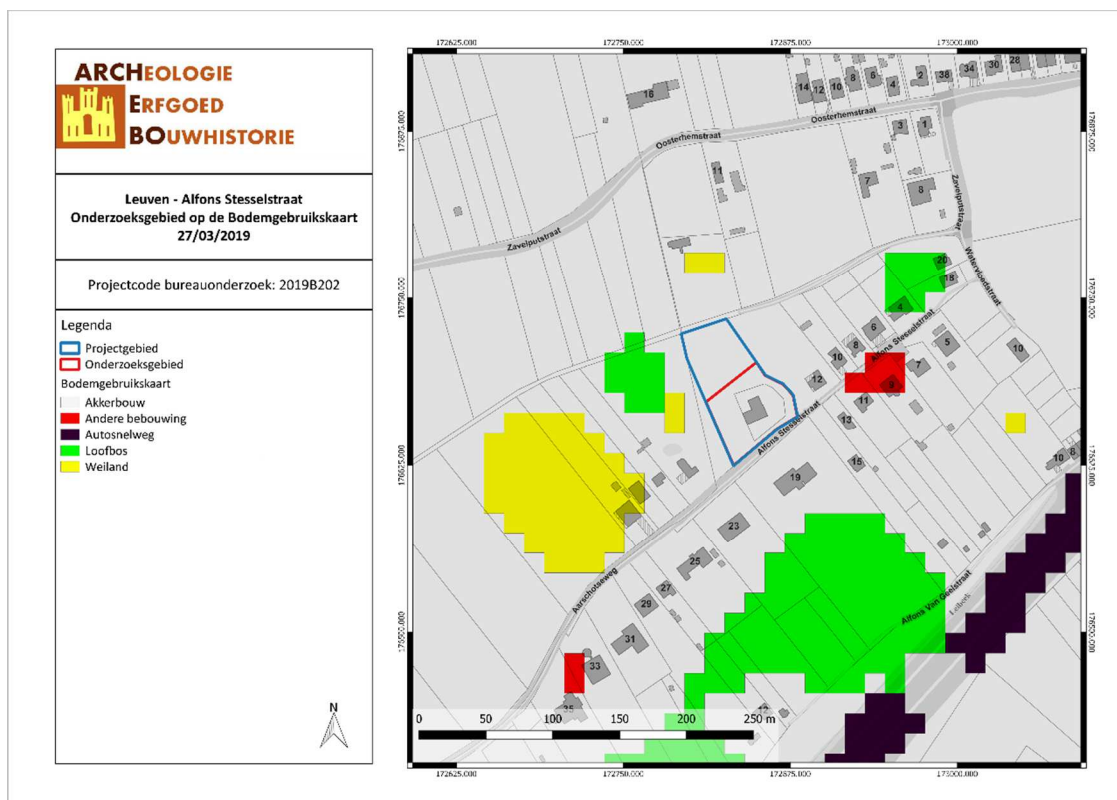
Figuur 17: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2019)

Op de Potentiële bodemerosiekaart is over het onderzoeksgebied geen informatie beschikbaar. In de nabije omgeving wordt de potentiële bodemerosie als 'zeer hoog', 'hoog' en 'laag' weergegeven. Volgens de bodemgebruiksaanwijzing ligt het onderzoeksgebied geheel binnen 'Akkerbouw'.

LEAL/19/03/27/13 - Digitale aanmaak

Figuur 18: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2019)

LEAL/19/03/27/14 - Digitale aanmaak

Figuur 19: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2019)

3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten in de directe en ruime omgeving. Net ten noorden van het onderzoeksgebied zijn over een afstand van 2km sporen gevonden van een 17de-eeuwse verdedigingslinie (CAI 208952) en ten westen van deze verdedigingslinie, vanaf ca. 800m van het onderzoeksgebied, zijn sporen van een militair kampement van de Verenigde Provinciën bij het Beleg van Leuven (1635) aangetroffen. Het gaat vermoedelijk om een hoofdkamp van de Prins van Oranje (CAI 165234). Net ten zuidoosten van het onderzoeksgebied zijn sporen gevonden van een 17de-eeuws fort (CAI 208951) en net ten westen van het terrein is een klein ensemble van artefacten uit het Neolithicum aangetroffen. Deze artefacten zijn meestal niet gepatineerd en zijn uitsluitend uit silex. Het ensemble bestaat uit een spitskling, vier afslagschrabbers, een dubbele getande schrabber, een ongelijkbenige driehoek, talrijke afslagen en 2 afslagen van geslepen bijlen. Op deze locatie zijn ook een fragment van een maalsteen uit het Neolithicum en een microliet (ongelijkbenige driehoek) uit het Mesolithicum gevonden (CAI 1123). Deze vondsten werden allen aangetroffen tijdens een veldprospectie. Ca. 700m ten noordoosten van het onderzoeksgebied zijn tijdens een veldprospectie Mesolithische afslagen, een Neolithische afslag van een gepolijst stuk, Neolithische afslagen en Middeleeuws aardewerk (CAI 157581 en CAI 157583) aangetroffen. Ca. 250m zuidoostwaarts t.o.v. CAI-locaties 157581 en 157583 is puin van een klein en zeer eenvoudig Romeins gebouw uit de Midden-Romeinse tijd gevonden (CAI 3447). Tijdens een opgraving werden een stuk betonvloer en een 3m lange en 2,45m brede kelder met zeer onverzorgd muurwerk, mortel van slechte kwaliteit en een versiersel van halve tegulae, bruin geschilderde pleister, leien platen uit de omgeving van Stavelot of Rocroi, tegulae, verbrande resten van vakwerkmuren en vensterglas, scherven (waaronder terra sigillata), brons (fibula en fragment van haarspeld, spijker voor versiering, lepel zonder hecht, fragment van bassin, greep van een deur), spijkers en dierlijk bot gevonden.

Ca. 800m ten oosten van het onderzoeksgebied zijn sporen van een 18de-eeuwse site met walgracht (CAI 212236) gevonden en ca. 700m ten oostzuidoosten staat de 18de-eeuwse Sint-Martinus parochiekerk (CAI 2474). Ongeveer 800m ten zuidoosten van het onderzoeksgebied zijn tijdens een mechanische prospectie en opgraving verschillende vondsten aangetroffen. In 2013 werden tijdens een vooronderzoek de resten van voornamelijk opgaand muurwerk en muurfunderingen blootgelegd van het 17de-eeuws luthof, in 2014-2015 wees het onderzoek uit dat er drie kasteelfasen te herkennen zijn, te beginnen vanaf het begin van de 17de eeuw (CAI 1983). Op deze locatie zijn ook 17de-eeuws façon de Venise, 17de-eeuws bouwmateriaal, 17de-eeuws majolica en steengoed en 17de-eeuws botmateriaal van acht verschillende diersoorten (rund, varken, schaap/geit, konijn, kleine knaagdieren, vogels, vissen (vooral zeevis) en amfibieën) aangetroffen. Hier heeft eveneens een 19de-eeuws klooster gestaan. In 1879 werden schoolgebouwen opgetrokken en in 1898 werd een grotere kapel gebouwd. De kapel is nog steeds aanwezig.

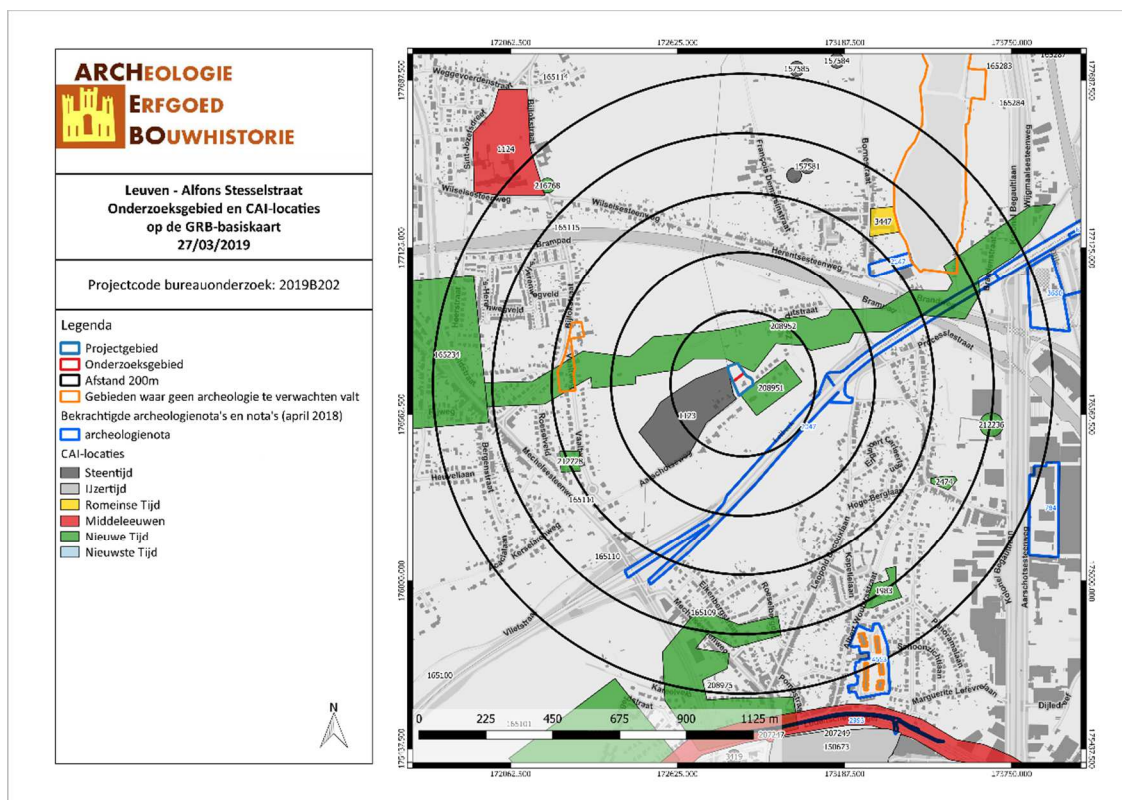
Ca. 700m ten zuiden van het onderzoeksgebied staan restanten van een 20ste-eeuws antitankcentrum uit de KW-linie (CAI 165109) en tussen ca. 700 en 1200m ten zuiden van het onderzoeksgebied zijn sporen van een 17de-eeuwse aanvalssloopgraaf aangetroffen (CAI 208975).

Ca. 600m ten zuidwesten van het onderzoeksgebied zijn sporen van een 18de-eeuwse redoute (CAI 212728) aangetroffen en staan de restanten van een 20ste-eeuws antitankcentrum uit de KW-linie (CAI 165111). Ongeveer 700m ten zuidwesten van het onderzoeksgebied staan eveneens restanten van een 20ste-eeuws antitankcentrum uit de KW-linie (CAI 165110).

Een vierde 20ste-eeuws antitankcentrum uit de KW-linie (CAI 165115) staat ca. 750m ten noordwesten van het onderzoeksgebied. Ca. 900m ten noordwesten van het onderzoeksgebied zijn musketkogels en zegelloodjes uit de Nieuwe Tijd en schroot, een medicatieplaatje en munten (20bf en 5ct) uit de 20ste eeuw gevonden tijdens metaaldetectie (CAI 216768). Tenslotte zijn tussen ca. 900 en 1200m ten noordwesten van het onderzoeksgebied sporen van een Laatmiddeleeuwse priorij (CAI 1124) aangetroffen.

In de ruime omgeving van maximum 1200 meter bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft onder meer:

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
208951	Fort beleg van Leuven 1635	Nieuwe Tijd
208952	Verdedigingslinie beleg van Leuven	Nieuwe Tijd
208975	Aanvalsloopgraaf beleg van Leuven	Nieuwe Tijd
1123	Roeselberg Hr.2	Steentijd
212236	Site met walgracht	Nieuwe Tijd
165234	Kampplaats beleg van Leuven	Nieuwe Tijd
212728	Mechelsesteenweg	Nieuwe Tijd
1124	Priorij Bethlehem	Middeleeuwen
1983	Chateau Bleyenbergh/Swaneburgh	Nieuwe Tijd
165109	Bunker Ro 1	Nieuwste Tijd
3447	Langeveld	Romeinse Tijd
165110	Bunker Ro 2	Nieuwste Tijd
165111	Bunker Ro 3	Nieuwste Tijd
165115	Bunker He 4	Nieuwste Tijd
216768	Bijlokstraat	Nieuwe Tijd
2474	Sint-Martinuskerk	Nieuwe Tijd
157581	François Demarsinstraat I	Steentijd
157583	François Demarsinstraat II	Steentijd

LEAL/19/03/27/15 - Digitale aanmaak

Figuur 20: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2019)

3.2.2 Bekrachtigde archeologienota's en nota's

In oktober 2016 heeft ABO nv een archeologienota opgesteld voor een projectgebied ter hoogte van de Aarschotsesteenweg 88 in Willese (ID 784), ca. 1000m ten zuidoosten van het onderzoeksgebied. Deze werd geschreven n.a.v. de bouw van winkelruimten en de aanleg van een bijhorende parking. De nabijheid van water in combinatie met de aanwezigheid van een vruchtbare bodem geeft het terrein een goed potentieel voor menselijke aanwezigheid in het verleden. De bodem werd echter sterk vergraven en de aanwezige industrie- en handelsinfrastructuur heeft eveneens voor de nodige verstoring gezorgd, waardoor het archeologisch potentieel als laag wordt ingeschat. Reeds gekende archeologische waarden en historische kaarten tonen geen menselijke aanwezigheid op het onderzoeksterrein. Het potentieel tot kennisvermeerdering wordt als laag ingeschat, waardoor geen vervolgonderzoek werd geadviseerd.⁴

In 2017 heeft Studiebureau Archeologie bvba een archeologienota geschreven voor een projectgebied in de woonwijk Schorenschof in Leuven (ID 4553), ca. 1000m ten zuiden van het onderzoeksgebied. De archeologienota werd geschreven n.a.v. de renovatie van de verouderde sociale woonwijk. Zeven woonblokken worden gerenoveerd, vijf woonblokken worden gesloopt om plaats te maken voor twee nieuwe gebouwen. Uit aardkundige en historische gegevens kon men concluderen dat het onderzoeksterrein interessante en relevante waarden kon bevatten. De bestaande infrastructuur heeft echter een versturende impact gehad op de ondergrond, wat het archeologisch potentieel sterk verlaagd. De toekomstige ingrepen op het terrein zouden grotendeels plaatsvinden binnen de reeds bestaande contouren van de huidige bebouwing, waar de bodem reeds verstoord is door aanwezige

⁴ Lies Dierckx, "Archeologische evaluatie van het bodemarchief te Willese, Aarschotsesteenweg 88", Verslag van Resultaten (Gent: ABO nv, oktober 2016), 9, 42–43.

funderingen en kelders. De kenniswinst wordt als te gering ingeschat en de kosten-batenanalyse is eveneens negatief, waardoor verder vervolgonderzoek niet werd geadviseerd.⁵

Op 14 februari 2017 heeft Bart Vanmontfort van de eenheid prehistorische archeologie aan de KULeuven een archeologienota met beperkte samenstelling opgesteld voor een projectgebied aan de Bornestraat 2 in Wilsele (ID 2147), ca. 600m ten noordoosten van het huidige onderzoeksgebied. Het grootste deel van het terrein ligt binnen parkgebied, waardoor op deze locatie bodemingrepen niet mogelijk zijn. Gezien de beperkte oppervlakte van het mogelijks te verstoren terrein en gezien de afwezigheid van directe aanwijzingen voor een hoge archeologische waarde, werd besloten geen vervolgonderzoek op te leggen.⁶

Eveneens in februari 2017 heeft het VEC een archeologienota opgesteld voor een projectgebied ter hoogte van het viaduct in Wilsele (ID 2047), vanaf ca. 200m ten zuidoosten van het onderzoeksgebied. Deze werd opgesteld n.a.v. de verbreding van de E314 te Wilsele en de aanleg van een fiets- en autotunnel. De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek en een landschappelijk bodemonderzoek d.m.v. boringen. Uit de bodemkaarten, historische kaarten en reeds gekende archeologische resten kon men concluderen dat er op de locatie van de toekomstige tunnel resten aanwezig kunnen zijn uit de Late Steentijd tot en met de IJzertijd en vanaf de Late Middeleeuwen tot de jaren 1970. Vervolgens werd een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd, waarbij vier boringen werden gezet. In de boringen is sprake van een bodemprofiel waarbij het bovenste gedeelte omgewerkt is of erosief wordt bedekt door een opgebracht pakket. Archeologische indicatoren werden niet aangetroffen. Het plangebied kon echter niet voldoende onderzocht worden. Een werfbegeleiding zou geadviseerd worden, maar dit is praktisch niet mogelijk, waardoor geen vervolgonderzoek werd opgelegd.⁷

In april 2017 heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgesteld voor een projectgebied dat begint aan de Aarschotsesteenweg in Wilsele en eindigt aan de Lange Lostraat in Pellenberg (ID 2882), vanaf ca. 1000m ten oosten van het onderzoeksgebied. De archeologienota werd opgesteld n.a.v. de bouw van een hoogspanningsstation en de aanleg van een ondergrondse elektrische leiding. De geplande werken zullen slechts voor een lichte ingreep in de bodem zorgen en zullen bijgevolg een geringe bedreiging vormen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Hierdoor werd geen archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd.⁸ In juni 2017 heeft BAAC Vlaanderen bvba een tweede archeologienota (ID 3660) geschreven voor dit projectgebied aangezien de opdrachtgever ervoor gekozen had een alternatieve route op te nemen in de bouwaanvraag en het tracé met 1000m te verlengen. De resultaten en het advies zijn dezelfde als deze in de archeologienota met ID 2882.⁹

⁵ Vanessa Vander Ginst en Laurane Dupont, "Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan het Schorenshof te Leuven", Verslag van Resultaten (Tienen: Studiebureau Archeologie bvba, 2017), 30.

⁶ Bart Vanmontfort, "Archeologienota met beperkte samenstelling Wilsele Bornestraat 2", Archeologienota (Leuven: KULeuven - eenheid prehistorische archeologie, februari 2017), 7, 11.

⁷ Jeroen Vermeersch en Jonathan Huizer, "Viaduct Wilsele fase 2, Wilsele (gemeente Leuven). Een Archeologienota", Verslag van Resultaten (Brugge: Vlaams Erfgoed Centrum bvba, februari 2017), 66–70.

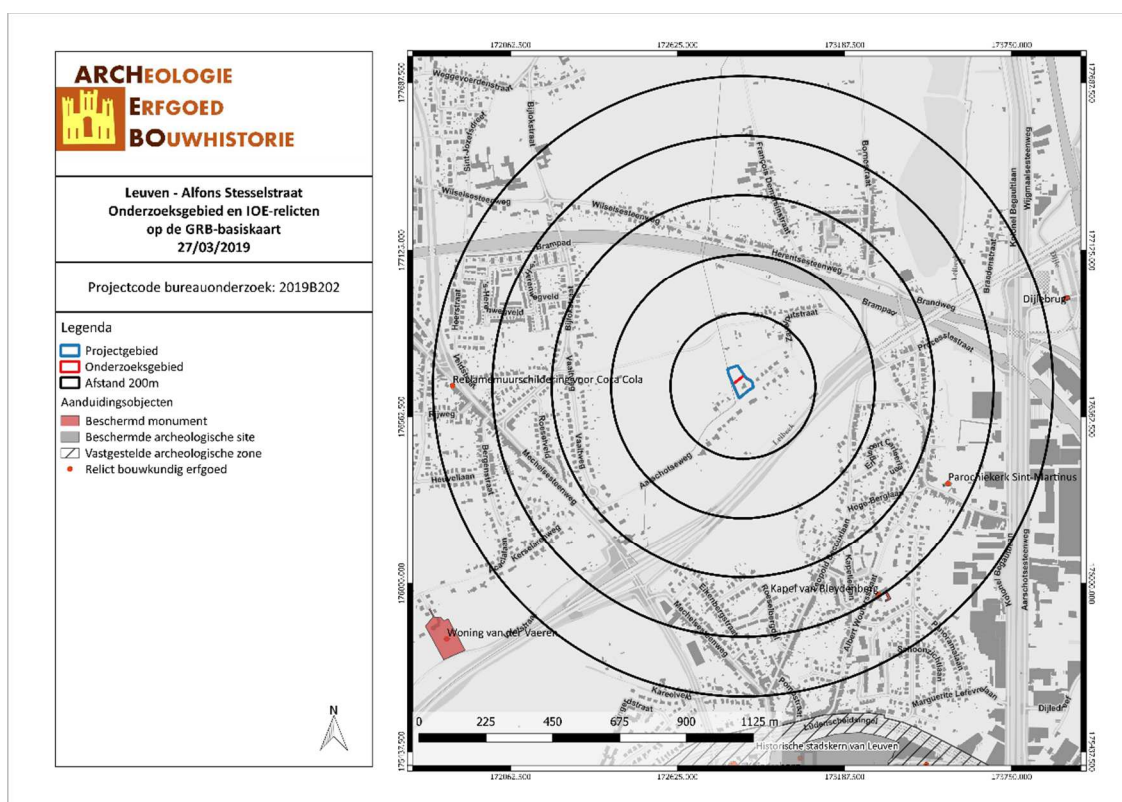
⁸ Christine Swaelens, "Archeologienota met beperkte samenstelling Wilsele - Pellenberg", Verslag van Resultaten (Bassevelde: BAAC Vlaanderen bvba, april 2017), 4, 30.

⁹ Christine Swaelens, "Archeologienota met beperkte samenstelling Wilsele - Pelleberg (ID 3660)", Verslag van Resultaten (Bassevelde: BAAC Vlaanderen bvba, juni 2017), 4–5.

3.2.3 Inventaris Onroerend Erfgoed (IOE)

De Inventaris van het onroerend erfgoed biedt een overzicht van waardevol erfgoed in Vlaanderen. Zowel bouwkundig, archeologisch, landschappelijk als varend erfgoed zijn opgenomen in deze databank, goed voor meer dan 83.000 erfgoedobjecten in totaal. Op basis van diverse zoekcriteria kan er heel gericht naar de verschillende erfgoedobjecten gezocht worden. Erfgoedobjecten kunnen vastgesteld en/of beschermd zijn.¹⁰

Binnen het onderzoeksgebied bevinden zich geen vastgestelde en/of beschermde erfgoedobjecten. Ten zuidoosten van het onderzoeksgebied bevinden zich twee beschermde monumenten, namelijk het orgel in de Parochiekerk Sint-Martinus (ID 1036) en de Kapel van Bleydenberg (ID 152). De Kapel van Bleydenberg is ook opgenomen in de lijst van relictten bouwkundig erfgoed (ID 201106), net zoals de Parochiekerk Sint-Martinus (ID 200230) en een reclamemuurschildering voor Coca Cola (ID 217065; ten westen van het onderzoeksgebied).

LEAL/19/03/27/16 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relictten op GRB-basiskaart (IOE, 2019)

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

Wilsele

Wilsele heeft lange tijd bestaan uit twee delen, namelijk Wilsele-Dorp en Wilsele-Putkapel. Beide dorpen werden van elkaar gescheiden door de Leuvense Vaart en de spoorlijnen Leuven-Brussel en Leuven-Mechelen. In Wilsele-Putkapel stonden voornamelijk boerderijen, terwijl in Wilsele-Dorp eerder handelslieden woonden. Hoewel de gemeente in twee gesplitst was, was er slechts één parochie voor beide. Deze parochie werd vermoedelijk opgericht in de loop van de 10de eeuw, rond de periode waarin

¹⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 17 januari 2018, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

de bekeerde Franken zich rond de oevers van de Dijle vestigden. Rond de 13de eeuw was de politieke macht in handen van enkele families. Tegen het einde van de 18de eeuw werd Wilsele een burgerlijke gemeente met dezelfde grenzen als deze van de oude parochie. In 1977 is Wilsele uiteindelijk deelgemeente geworden van de stad Leuven.¹¹

Toponymie en geschiedenis van Leuven¹²

Leuven wordt voor de eerste maal vermeld als Luuanium in de Annales Vedastini onder het jaar 884. Regino van Prüm vermeldt Leuven als *in loco qui dicitur Lovon*, (op de plaats die Lovon wordt genoemd). Vanaf de 16de eeuw wordt de huidige schrijfwijze gebruikt. Over de oorsprong van de naam bestaan meerdere theorieën. Een theorie beweert dat de naam teruggaat tot de prehistorische taal die in de regio gesproken werd vóór de germanisering. Nederzettingen namen waren afgeleid van persoonsnamen en kregen het suffix -iom. De naam Leuven gaat terug tot Lubaniom, wat afgeleid is van de persoonsnaam Lubanios, die 'de geliefde' betekent. Deze naam is afgeleid van de indo-europese wortel leubh-, wat liefhebben betekent. Andere, oudere verklaringen zijn dat de plaatsnaam Leuven afstamt van de door Caesar vermelde Levaci of van de naam van de legendarische Schotse prins Lupus, die de stad zou gesticht hebben. Deze verklaringen worden echter niet meer als mogelijkheden beschouwd. Een andere verklaring werd gevonden in de leuze van de stad, namelijk Altyd God loven. Edward Van Even stelde dat Leuven van twee Germaanse woorden is afgeleid: lo (bos) en ven (veen). Leuven betekent volgens deze stelling 'moeras in het bos', wat de locatie waar de stad gevestigd werd omschrijft. Volgens Maurits Gysseling komt de naam dan weer van het Oergermaanse woord lubanja-, wat 'het geliefde' betekent.

Rond 130.000 v. Chr. waren de eerste mensen aanwezig in de streek. Enkele afslagen van vuursteen, die rond Leuven werden gevonden, getuigen hiervan. De eerste vaste bewoning is pas ca. 3500 v. Chr. op deze locatie gekomen. In het zuiden van de gemeente Leuven staat het Monarkengraf en daar naast ligt de ringwalheuvel in het Heverleebos, beide resten uit deze periode. Rond 160 v. Chr. leefden de Nerviërs ten westen en de Eburonen ten oosten van de Dijle. Nederzettingen werden vooral op hoogten rond de Dijlevallei opgetrokken en bestonden uit hutten van hout en leem. De bewoners leefden van veeteelt, landbouw, wol- en aardewerkproductie.

Bij de verovering van Gallië door Caesar, werden de Eburonen zo goed als uitgeroeid. De Eburonen die achterbleven gingen op in de Tungri, de nieuwe bewoners van de streek. De Dijle bleef een grens vormen tussen de twee stammen, met ten westen de Civitas Nerviorum en ten oosten de Civitas Tungrorum. De kerk heeft deze indeling gebruikt tot 1559, waardoor het Leuvense gewest gedurende lange tijd tot twee bisdommen behoorde. Uit opgravingen is gebleken dat zich rond 50 n. Chr. bebouwing bevond in het centrum van de huidige stad Leuven. Daarnaast werden rond Leuven enkele Romeinse villa's gebouwd, maar Leuven en omgeving waren eveneens dicht bebost. Na de inval van de Germanen in de 3de eeuw nam het bewonersaantal sterk af.

Hubertus van Luik speelde een belangrijke rol in de bekering van de bevolking tot het christendom (8ste eeuw) en rond deze periode werden de eerste kerken gesticht. Rond het jaar 700 zijn er reeds enkele woonkernen in Leuven en vooral het huidige stadscentrum werd bewoond. Ca. 300 jaar later werden langs de grote wegen eveneens nederzettingen gesticht, bijna steeds met een kapel. Daarnaast woonde er in Leuven en omstreken ook een kleine groep vrije edelen.

¹¹ "Wilsele", in *Wikipedia*, geraadpleegd 9 juni 2017, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Wilsele&oldid=48431625>.

¹² "Geschiedenis van Leuven", in *Wikipedia*, geraadpleegd 5 december 2018, https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Geschiedenis_van_Leuven&oldid=52709716; Agentschap Onroerend Erfgoed, "Leuven", Inventaris Onroerend Erfgoed, 2018, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120526>; "Leuven", in *Wikipedia*, geraadpleegd 5 december 2018, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Leuven&oldid=52713681>.

In 870 was Leuven de hoofdstad van het graafschap Leuven. De keuze van Leuven als hoofdplaats kan te wijden zijn aan de gunstige ligging aan de Dijle en de heirbaan Boulogne-Keulen. In de loop van de 9de eeuw kwam de eerste handel stilaan op. Rond deze periode begon men eveneens met de bouw van de Sint-Pieterskerk. Deze kerk vormde een teken van de groeiende welvaart en de toenemende bevolking. In 1085-1086 werd een tweede graafschap, gelegen tussen de Dender en de Zenne, onder de vorm van een landgraafschap door keizer Hendrik IV aan Hendrik III van Leuven in leen gegeven. Dit landgraafschap werd in 1183 tot hertogdom verheven, waardoor de institutionele grondslag van het hertogdom Brabant werd gelegd. In 1150 werd de eerste stenen omwalling gebouwd, ter vervangen van een aarden wal. Tussen 1100 en 1130 trad het Leuvens recht in werking en ongeveer tien jaar later was er eveneens een schepenbank. Rond 1150 is Leuven een echte stad geworden. In 1106 kreeg Godfried I van Leuven het hertogdom Neder-Lotharingen in leen van de Duitse keizer. In 1190 werd het hertogschap in Neder-Lotharingen echter alle gezag ontnomen. In ruil voor dit verlies kregen de graven van Leuven het recht hertogelijk gezag uit te oefenen binnen hun eigen territorium. Deze gebeurtenis wordt beschouwd als het ontstaan van het hertogdom Brabant. In het oosten van de stad liet Godfried I de Abdij van 't Park oprichten.

De stad kent haar eerste bloeiperiode tussen ca. 1150 en 1300. Doordat de hertogen van Brabant in geldnood waren, moesten ze geld lenen van de steden, waardoor de steden macht en nieuwe voorrechten kregen. De bevolking groeide gestaag, maar kon niet onderhouden worden door een gebrek aan landbouwgrond. Vele bewoners weken uit. De groei van de stad zorgde er wel voor dat een beroep in handel of nijverheid mogelijk werd voor de bewoners van de stad. Hierdoor werden nieuwe gebouwen, zoals een vis- en broodhuis en een vlees- en lakenhal opgetrokken. De hallen waren bij het begin in het bezit van de hertog, later waren deze eigendom van de stad zelf. De wolindustrie kende eveneens een sterke groei en rond 1250 trokken veel textielarbeiders naar Leuven. Door de toenemende activiteiten in handel en nijverheid, kende Leuven een grote bevolkingsgroei. Daarnaast trokken ook de kloosterorden naar Leuven. De bebouwing in de stad zelf was nog zeer landelijk en alle huizen, buiten de kerkelijke gebouwen en de huizen van enkele rijke patriciërs, waren opgetrokken in hout en leem.

Vanaf ca. 1350 begon Leuven echter aan belang te verliezen. Enerzijds door de opkomst van Brussel en Antwerpen, maar ook door sociale spanningen. Lonen waren zeer laag, de kans op hongersnood zeer groot, de lakenindustrie en wijnhandel verminderden sterk en in 1355 brak de Brabantse Successieoorlog uit. In 1360 werd de nieuwe stadsomwalling afgerond. Deze omwalling werd voorzien van 8 poorten, waardoor de stad volledig gesloten kon worden. Tot 1750 werd er enkel gebouwd rond de grote wegen, pas in de loop van 20ste eeuw werd het gehele gebied binnen de stadsmuren dicht gebouwd.

Aan het begin van de 15de eeuw werden nieuwe nijverheden geïntroduceerd in de stad, waaronder de linnenweverij, de lederbewerking, en er werden nieuwe brouwerijen opgericht. Ca. 1410 werd de huidige Sint-Pieterskerk gebouwd, tussen 1439 en 1469 het stadhuis en het Tafelrond en in 1425 werd de universiteit opgericht door Jan van Bourgondië (hertog Jan IV van Brabant). Deze gouden jaren kwamen rond 1475 echter onder druk door de stijgende schuldenlast door de grote geldbehoefte van de hertogen. In de eerste helft van de 16de eeuw volgde er een korte opbloei van o.a. de boekdrukkunst, maar vrij snel volgde een erg sombere periode. Tussen 1525 en 1570 stegen de prijzen van levensmiddelen, terwijl de economische expansie plots stopte, de lonen daalde, er was hongersnood en in 1578 werd de stad geteisterd door de pest. Hierdoor kende het bevolkingsaantal tussen 1526 en 1579 een sterke daling. In 1542, 1572, 1576, 1578 en 1582 werd de stad belegerd. De universiteit was verlaten en Leuven was lang niet meer een grote stad.

In de loop van de 17de en 18de eeuw verbeterde de situatie, maar Leuven bleef economisch onbelangrijk. In 1635 vond het Beleg van Leuven plaats, maar Frederik-Hendrik van Oranje trok zich terug na een

geslaagde uitval van de Leuvenaars op zijn kamp. Vanaf ca. 1750 kende Leuven weer een opbloei, vooral onder het Oostenrijks bewind. De industrie vond haar weg naar de stad, er werden rijkswegen aangelegd en de Vaart naar Mechelen werd gegraven, meer brouwerijen en kleinere bedrijven werden opgericht en er werd aan stadsplanning gedaan (kerkhoven weg uit centrum, verbreden en verbeteren van hoofdstraten, binnenpoorten en-vesten verdwenen, aanleg openbare pleinen, betere watervoorziening, plaatsen van lantaarnpalen, verpachte vuilnisomhalingen...)

In 1790 bestonden voor een korte periode de Verenigde Nederlandse Staten. Op het einde van datzelfde jaar werd Leuven weer even Oostenrijks, maar na de Slag bij Fleurus (27 juni 1794) nam het Franse regime het over van het Oostenrijkse. Tijdens het Franse Bewind werden de vrijheden van de inwoners ingeperkt, in 1795 verdwenen de gilden en ambachten, de resterende kloosters werden afgeschaft, kerken werden gesloten, de universiteit werd gesloten en rond 1796 verloor de stad het bestuur over het gebied rond de omwalling. In 1799, na de staatsgreep van Napoleon verbeterde de situatie in de stad. Tussen 1815 en 1830 was Leuven onderdeel van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. In 1830 volgde de onafhankelijkheidsstrijd, tijdens de Tiendaagse Veldtocht lag Leuven in de vuurlinie en op 12 augustus 1830 vond de Slag bij Leuven plaats. Na de onafhankelijkheid kende Leuven weer een bloeiperiode. Er werden spoorwegen aangelegd, een station gebouwd, de Vaart werd vernieuwd, de industrie groeide, de Katholieke Universiteit Leuven werd geopend en ook het religieuze leven herleefde.

Tijdens de Eerste en Tweede Wereldoorlog kende Leuven grote tegenslagen. Op 4 augustus vielen de Duitsers België binnen en op 20 augustus was Leuven bezet. Op 25 augustus ging het bericht rond dat Engelse en Belgische soldaten onderweg zouden zijn naar Leuven. Volgens Duitse soldaten werden vuurpijlen afgeschoten en zou vanuit enkele huizen door de Leuvenaars geschoten zijn op Duitse troepen en zouden deze inwoners ook huizen in brand hebben gestoken. De onrust duurde enkele dagen totdat de inwoners Leuven moesten verlaten. Op 29 augustus werd de stad in brand gestoken, de universiteitsbibliotheek brandde uit, 1081 huizen werden in as gelegd en 209 burgers kwamen om. Ook tijdens de Tweede Wereldoorlog werd de stad zwaar getroffen. Op 10 mei 1940 werd de omgeving aan de Tiensepoot gebombardeerd door de Duitsers. Er vielen 101 doden. Drie dagen later werden de Vaartkom en andere delen van Leuven weer gebombardeerd. Op 17 mei werd de stad ingenomen door de Duitsers. Weer ging de universiteitsbibliotheek in vlammen op. In de lente van 1944 werd de stad nogmaals zwaar gebombardeerd. Leuven stond na WO II weer voor een grote wederopbouw.

3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijker bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

Vooreerst worden enkele pre-19de -eeuwse cartografische bronnen behandeld zoals de Villaretkaart en de Ferrariskaart. De Villaretkaart (ca. 1745-48) toont enkel dat het terrein op een helling ligt. Over het landgebruik geeft de kaart voor het onderzoeksgebied geen informatie. Op de Ferrariskaart valt af te leiden dat het onderzoeksgebied rond 1777 bestond uit akkerland. Het terrein was onbebouwd.

LEAL/19/03/27/17 - Digitale aanmaak

Figuur 22: Detail uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2019)

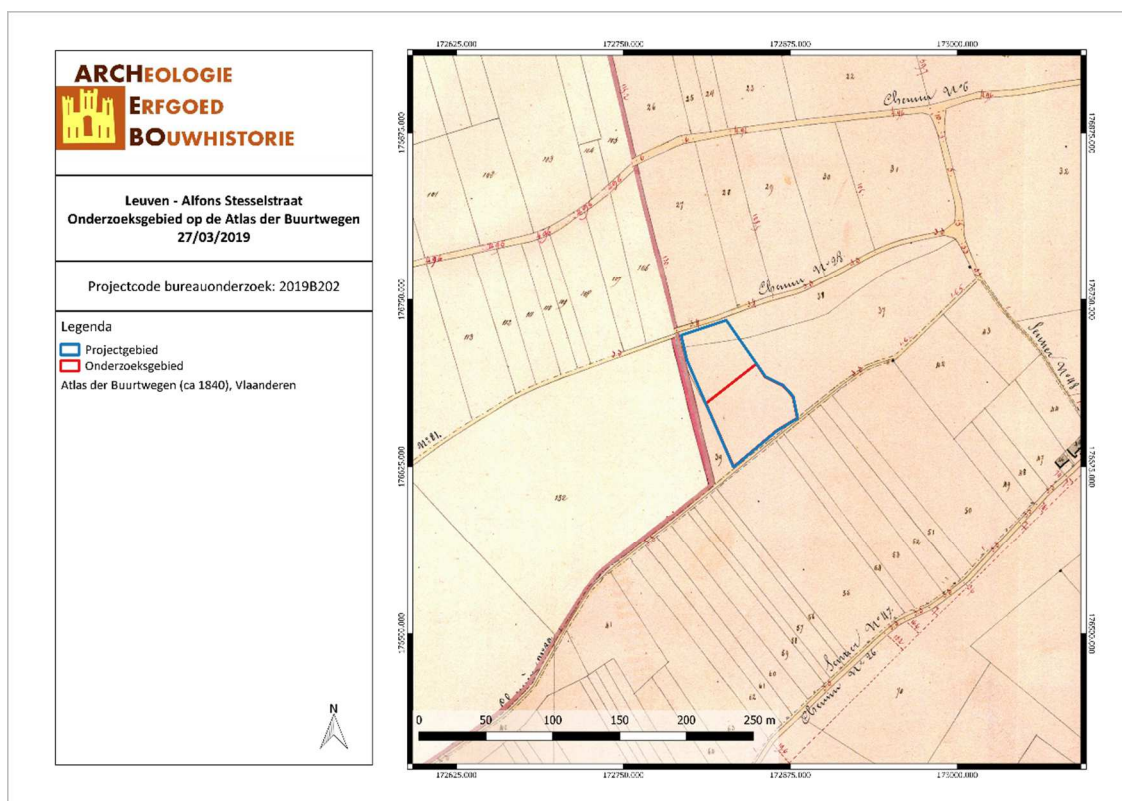

LEAL/19/03/27/18 - Digitale aanmaak

Figuur 23: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2019)

Vervolgens worden vier cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken. De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.¹³ De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferriskaarten uit de periode 1771-1778. Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Een vierde bron is de topografische kaart van 1873.

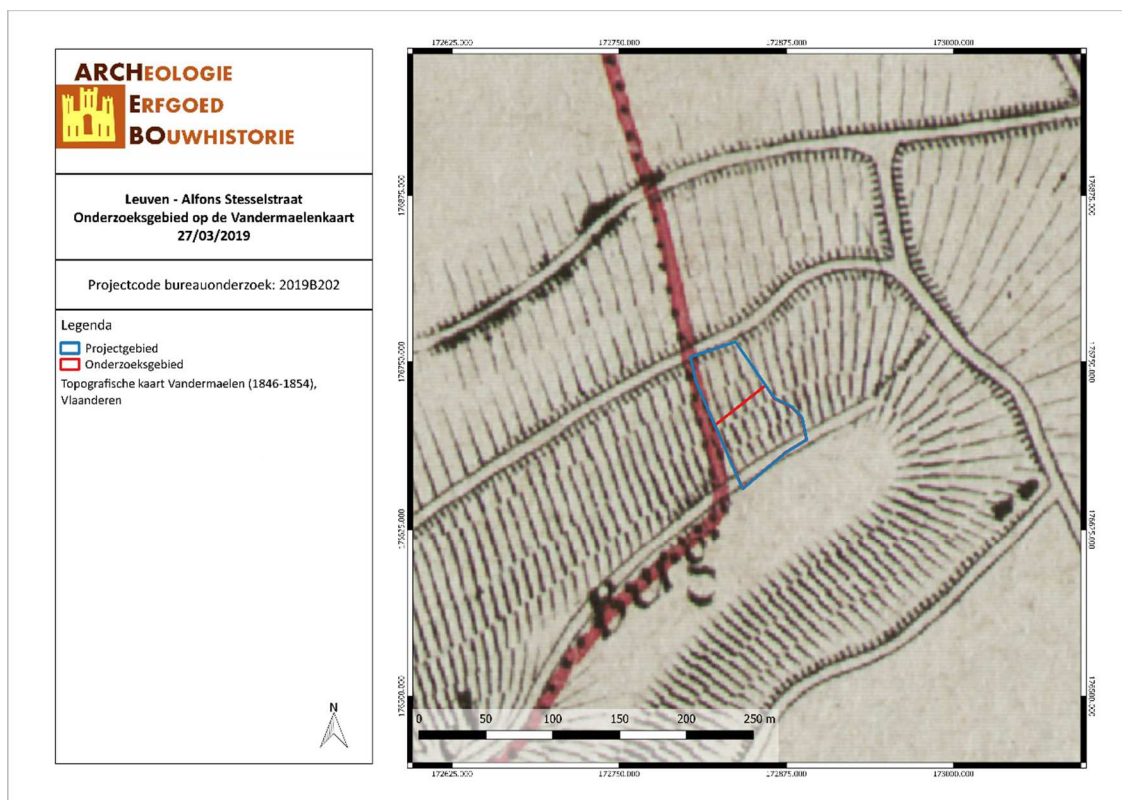
Op 19de-eeuwse cartografische bronnen is het terrein onbebouwd weergegeven. De Atlas der Buurtwegen toont dat het onderzoeksgebied geheel binnen perceel 37 lag. Ten zuiden van het terrein loopt een voetweg, ten noorden van het projectgebied loopt de *Chemin n° 28*. Ten westen van het terrein loopt een rode lijn, die de grens tussen Leuven en Herent aanduidt. Over het landgebruik rond deze periode geeft deze kaart geen informatie. De Vandermaelenkaart toont het onderzoeksgebied eveneens niet specifiek gekarteerd. Er kan dus geen uitspraak gedaan worden over het gebruik van het terrein gedurende deze periode. Op deze kaart wordt de helling waar het terrein op ligt aangeduid als '*Rossel Berg*'. Op de Popp-kaart wordt de *Rossel Berg* ook vermeld. Het onderzoeksgebied ligt binnen perceel 28 dat in de Popp-legger wordt beschreven als 'Land', in het bezit van dhr. Ludovicus Vanderbueken, een koopman uit Leuven. De topografische kaart van 1873 toont eveneens een onbebouwd onderzoeksgebied, gelegen op een helling.

LEAL/19/03/27/19 - Digitale aanmaak

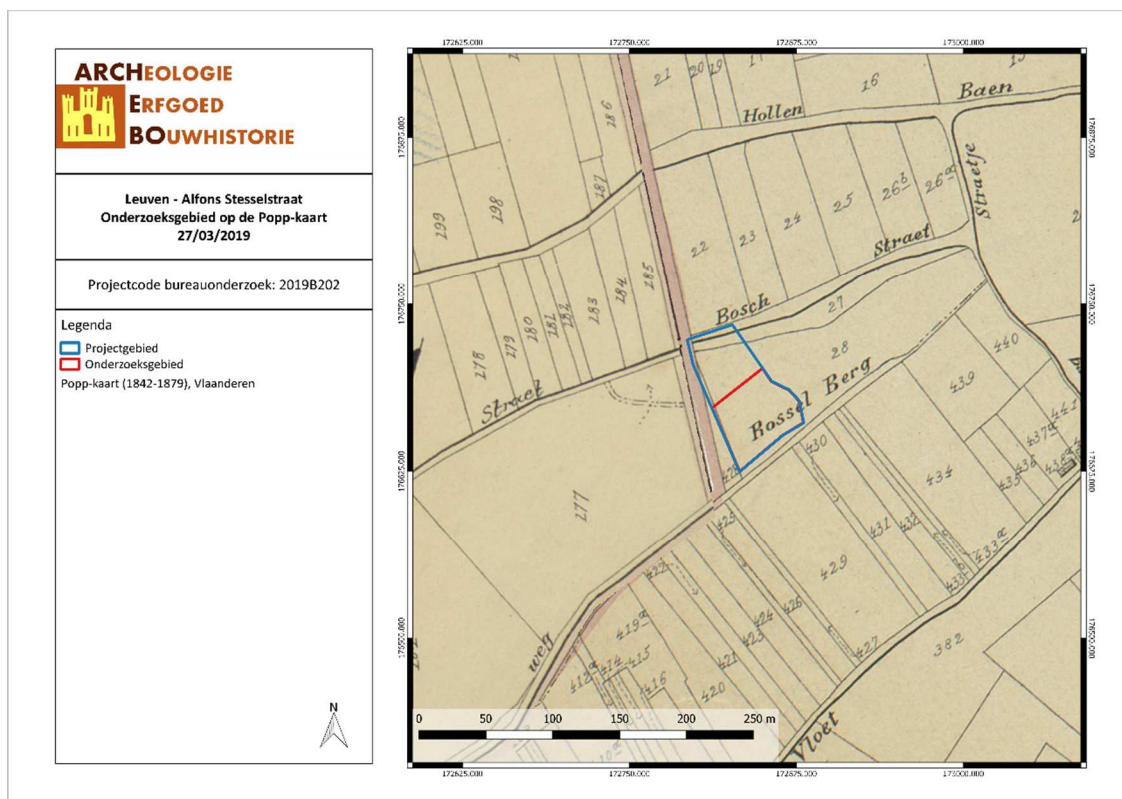
Figuur 24: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2019)

¹³ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2018, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

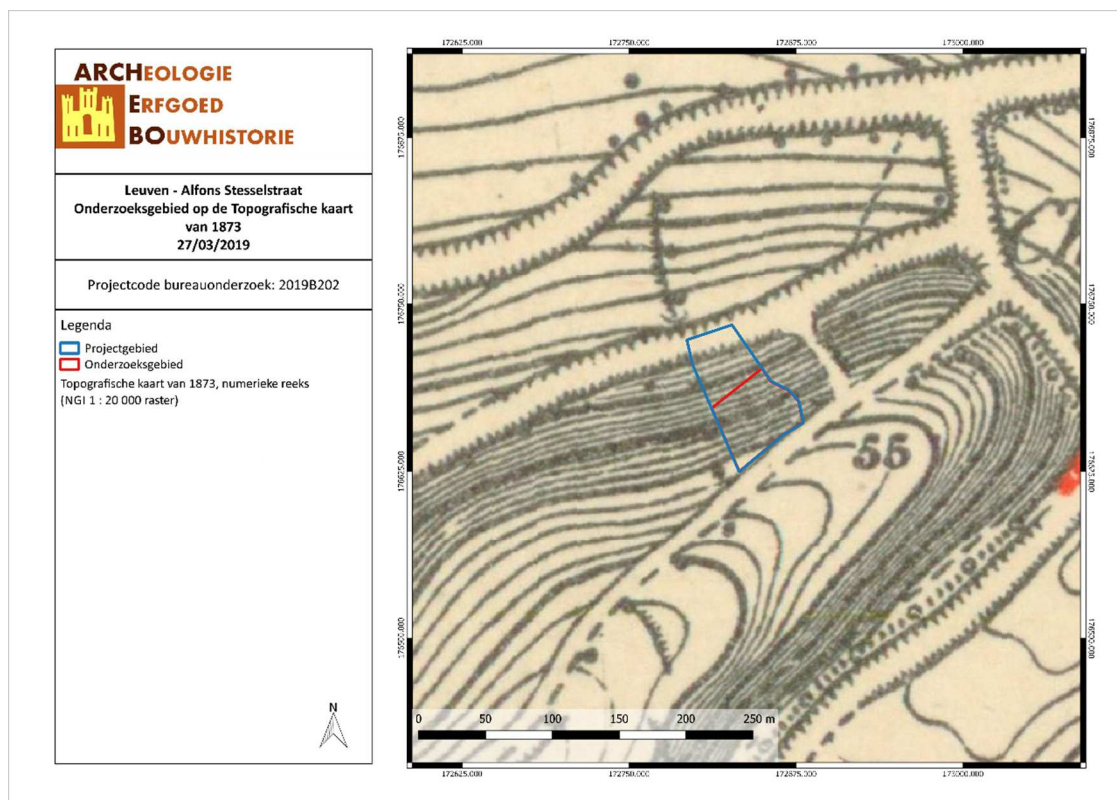
LEAL/19/03/27/20 - Digitale aanmaak

Figuur 25: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2019)

LEAL/19/03/27/21 - Digitale aanmaak

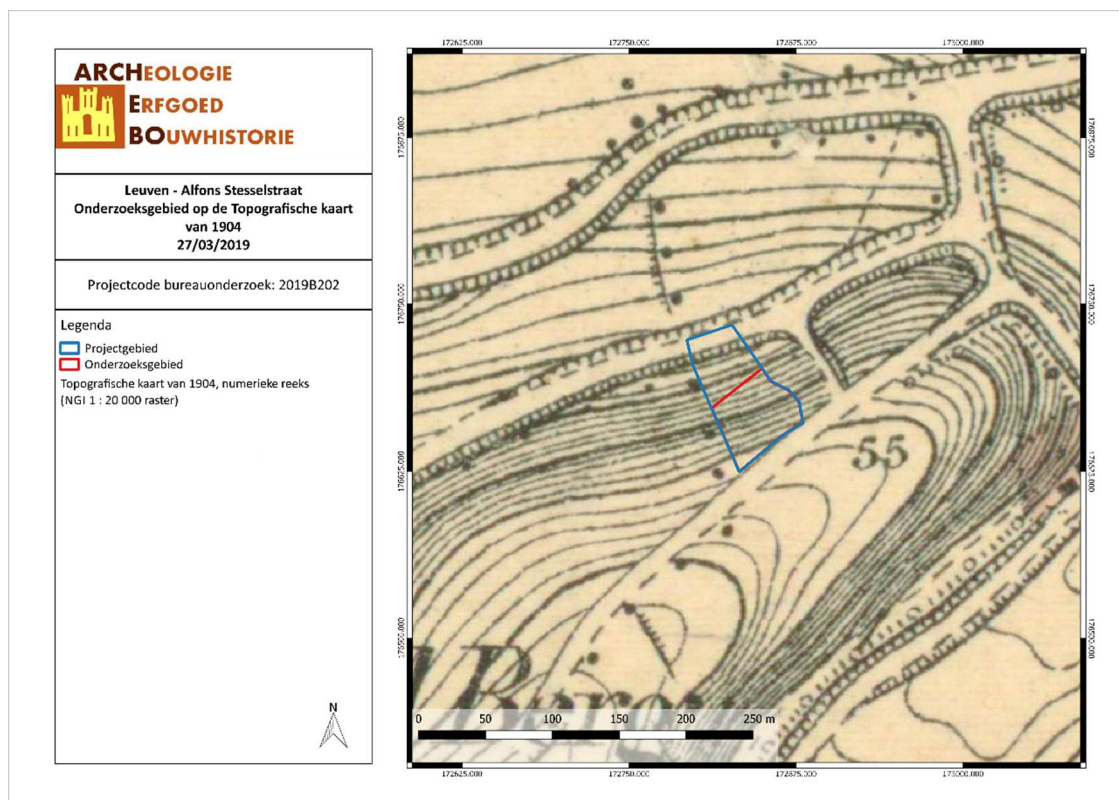
Figuur 26: Situering van het projectgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2019)

LEAL/19/03/27/22 - Digitale aanmaak

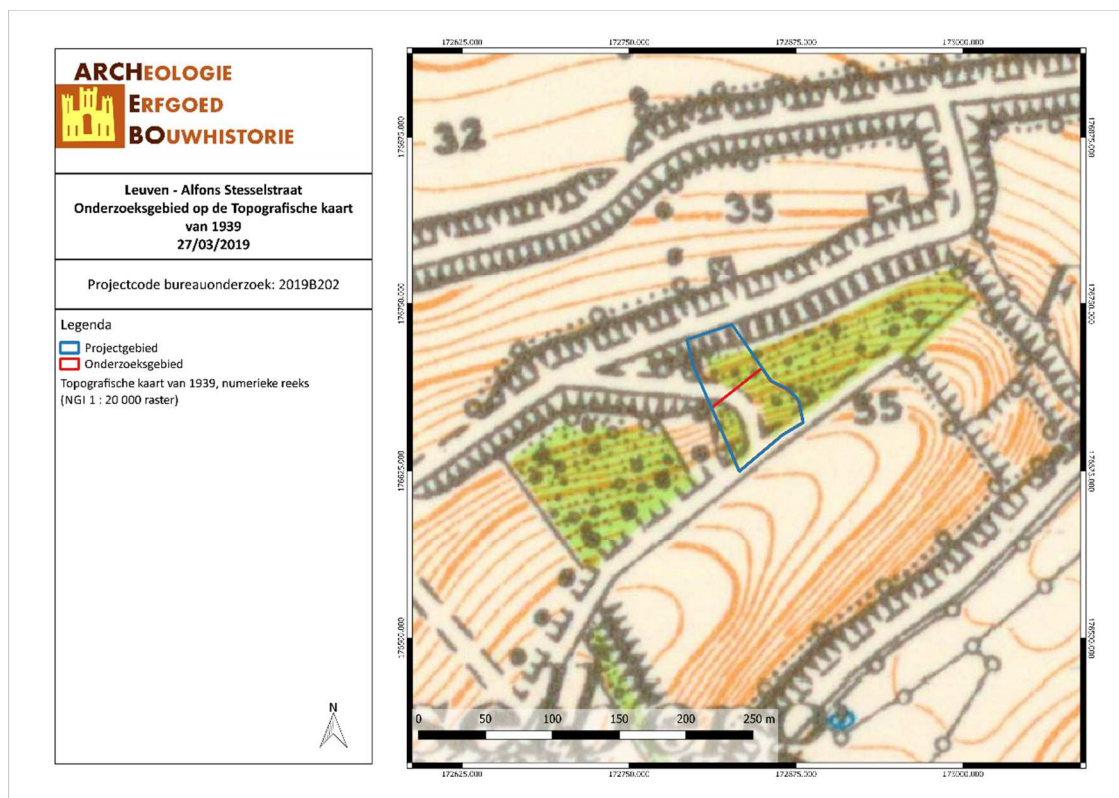
Figuur 27: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2019)

Vervolgens worden er topografische kaarten en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw vergeleken. De topografische kaart van 1904 toont dezelfde situatie als deze van 1873. Tussen 1904 en 1939 wordt een weg aangelegd die het onderzoeksgebied kruist. Het terrein bestaat rond 1939 uit loofbos. Tussen de topografische kaarten van 1939 en 1969 is er een verschil zichtbaar in de ligging van de weg die het terrein doorkruist. Het onderzoeksgebied bestaat rond 1969 nog steeds grotendeels uit loofbos, enkel langs de westelijke grens bestaat het terrein uit grasland. Op de luchtfoto van 1971 verschijnt de bebouwing, deze moet bijgevolg gebouwd zijn tussen 1969 en 1971. Het loofbos is binnen het onderzoeksgebied verdwenen. De topografische kaarten van 1981 en 1989 tonen dezelfde situatie als de luchtfoto van 1971. De weg die op de topografische kaarten door het onderzoeksgebied loopt is niet zichtbaar op de luchtfoto's. Vanaf 1971 blijft de bebouwing ongewijzigd. De verharding wordt eveneens tussen 1969 en 1971 aangelegd en tussen ca. 1990 en ca. 2000 worden extra bomen binnen het onderzoeksgebied gerooid.

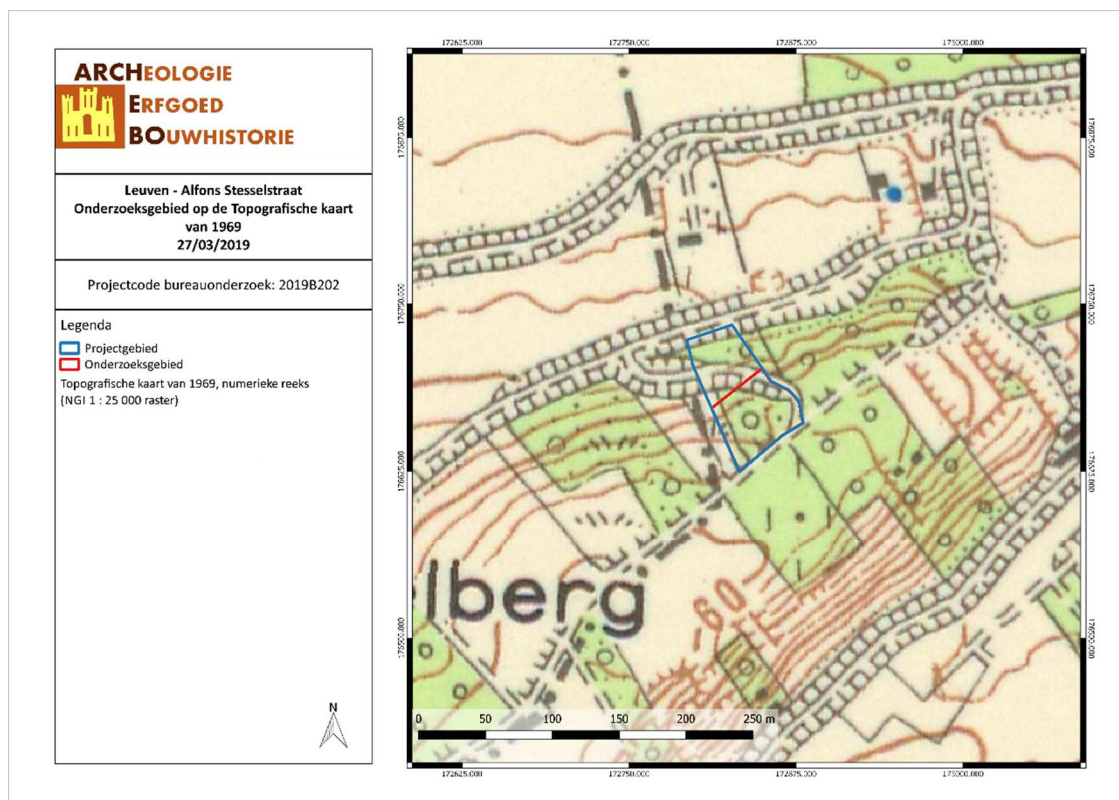
LEAL/19/03/27/23 - Digitale aanmaak

Figuur 28: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2019)

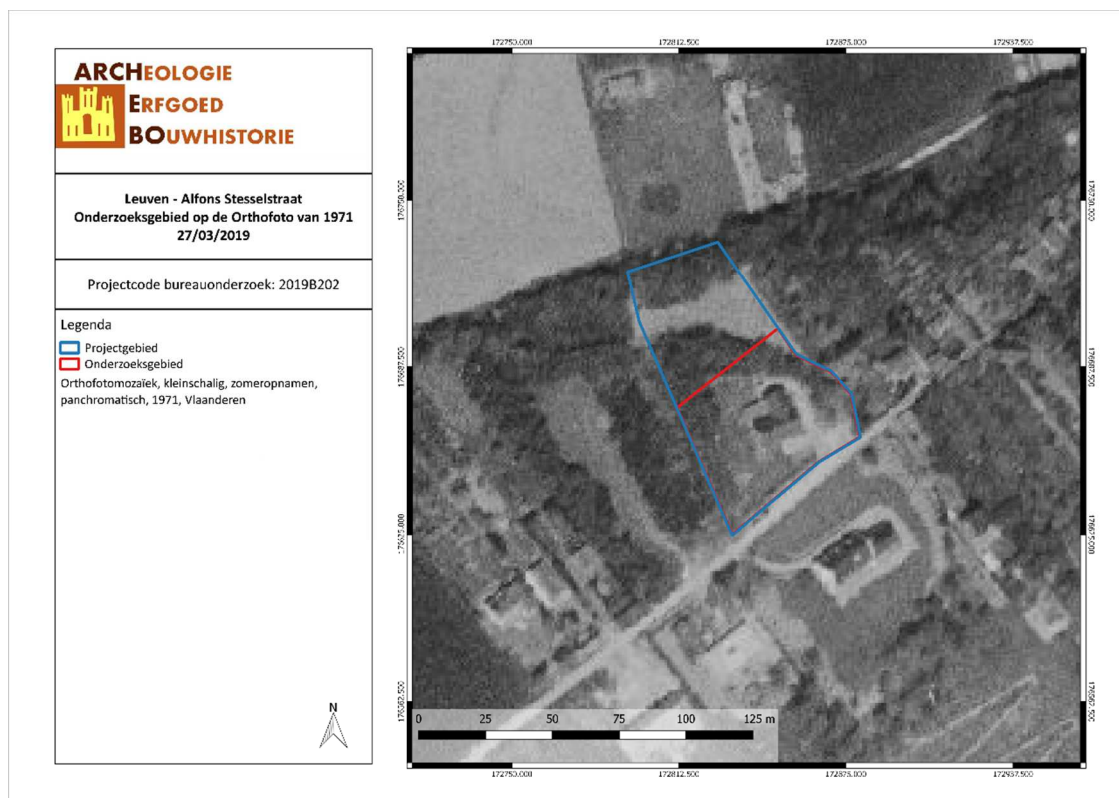
LEAL/19/03/27/24 - Digitale aanmaak

Figuur 29: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2019)

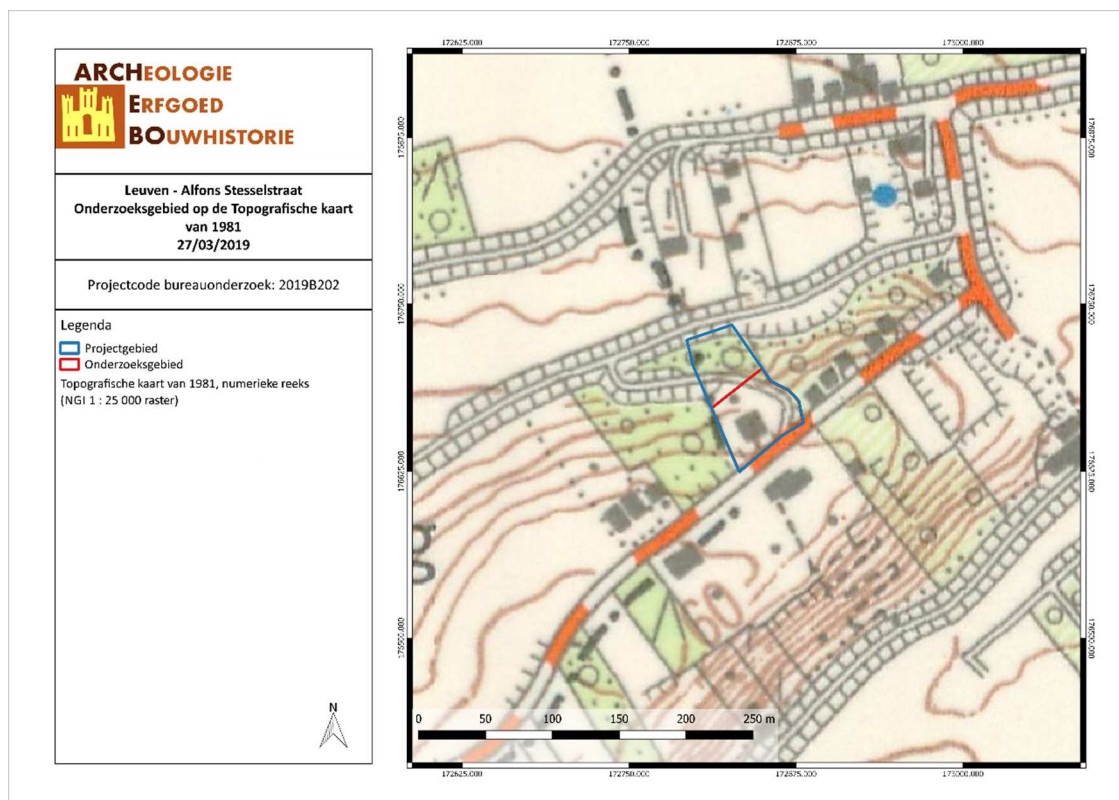
LEAL/19/03/27/25 - Digitale aanmaak

Figuur 30: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2019)

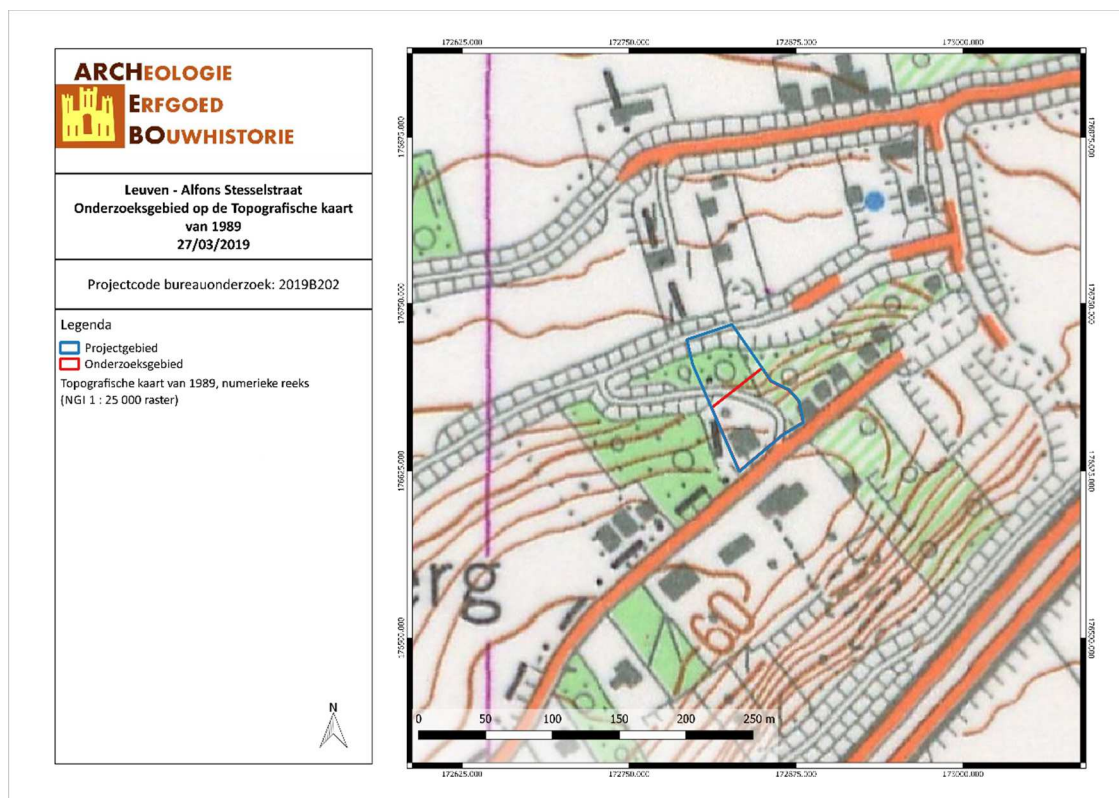
LEAL/19/03/27/26 - Digitale aanmaak

Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2019)

LEAL/19/03/27/27 - Digitale aanmaak

Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1981 (Cartesius, 2019)

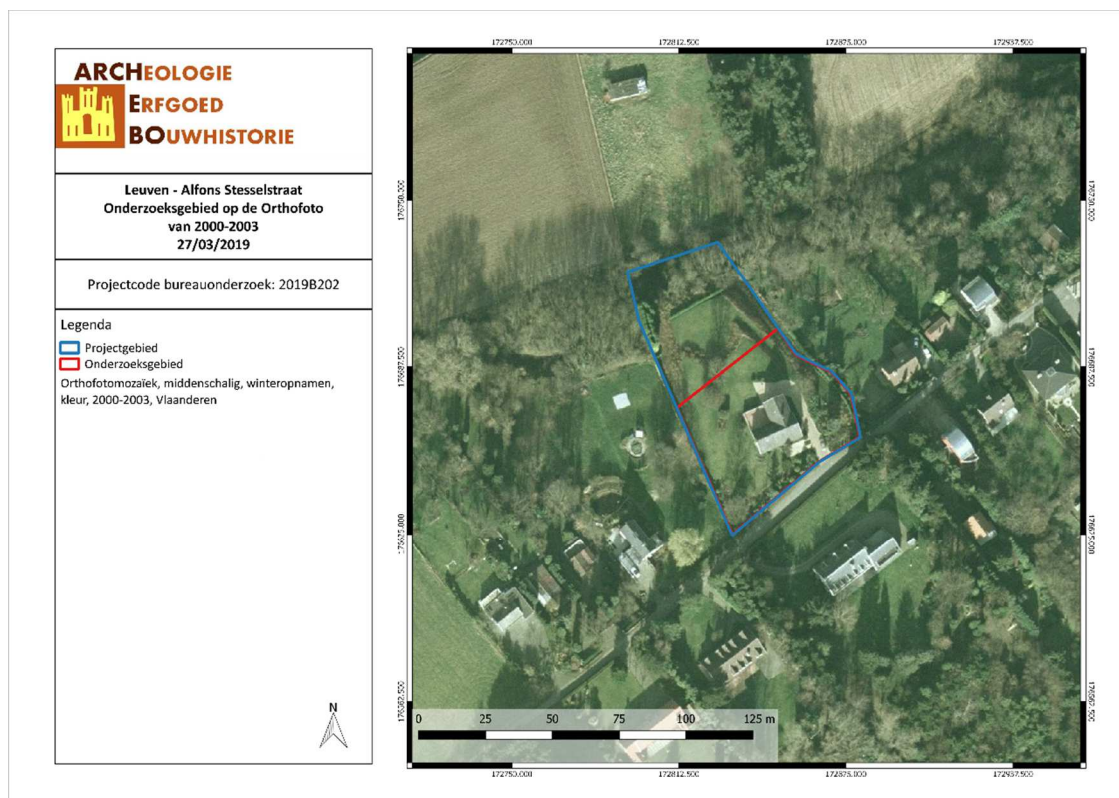
LEAL/19/03/27/28 - Digitale aanmaak

Figuur 33: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1989 (Cartesius, 2019)

LEAL/19/03/27/29 - Digitale aanmaak

Figuur 34: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2019)

LEAL/19/03/27/30 - Digitale aanmaak

Figuur 35: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2019)

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied bebouwing aanwezig is geweest vanaf de jaren 1970 tot nu. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een lage densiteit aan bebouwing.

In de dichte en ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft sporen van een 17de-eeuwse verdedigingslinie (CAI 208952), sporen van een 17de-eeuws militair kampement (CAI 165234), sporen van een 17de-eeuws fort (CAI 208951), een klein ensemble van artefacten uit het Neolithicum, een fragment van een maalsteen uit het Neolithicum en een microliet (ongelijkbenige driehoek) uit het Mesolithicum (CAI 1123), Mesolithische afslagen, een Neolithische afslag van een gepolijst stuk, Neolithische afslagen en Middeleeuws aardewerk (CAI 157581 en CAI 157583), puin van een klein en zeer eenvoudig Romeins gebouw en scherven (waaronder terra sigillata), brons (fibula en fragment van haarspeld, spijker voor versiering, lepel zonder hecht, fragment van bassin, greep van een deur), spijkers en dierlijk bot uit de Midden-Romeinse tijd (CAI 3447), sporen van een 18de-eeuwse site met walgracht (CAI 212236), de 18de-eeuwse Sint-Martinus parochiekerk (CAI 2474), sporen van een 17de-eeuws lusthof, 17de-eeuws façon de Venise, 17de-eeuws bouwmetaal, 17de-eeuws majolica en steengoed, 17de-eeuws botmetaal van acht verschillende diersoorten en een kapel en sporen van een 19de-eeuws klooster (CAI 1983), restanten van vier 20ste-eeuws antitankcentra uit de KW-linie (CAI 165109, 165110, 165111 en 165115), sporen van een 17de-eeuwse aanvalsliepgraaf (CAI 208975), sporen van een 18de-eeuwse redoute (CAI 212728), musketkogels en zegelloodjes uit de Nieuwe Tijd en schroot, een medicatieplaatje en munten (20bf en 5ct) uit de 20ste eeuw (CAI 216768) en tenslotte sporen van een Laatmiddeleeuwse priorij (CAI 1124).

Gezien de topografische ligging op een zuid-gerichte helling, op de uitloper van een plateau en in de nabijheid van een natuurlijke waterloop (de Leibeek) is er een verwachting op Steentijd. Bijkomstig ligt het onderzoeksgebied in een gradiëntzone van een natte vallei naar een droog plateau. Dergelijke plaatsen zijn ideaal voor tijdelijke steentijdkampementen. Op basis van deze ligging en de recent vondsten in de omgeving kunnen eveneens sporensites aanwezig zijn. Echter door de impact van de bebouwing kunnen deze sporen potentieel verstoord geraakt zijn.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van Kwadraat NV een archeologienota opgemaakt voor het terrein aan de Alfons Stesselstraat, ter hoogte van huisnummer 16, in Wilsele, een deelgemeente van Leuven (Vlaams-Brabant). Binnen het onderzoeksgebied zal de huidige bebouwing gesloopt worden en zal een hoogstammige boom in het zuiden van het terrein gerooid worden. Vervolgens zal het onderzoeksgebied verkaveld worden in drie nieuwe kavels, elk voorzien van een bouwzone. Het noorden van het terrein wordt afgesplitst van de verkaveling. Het onderzoeksgebied is ca. 2 830,361 m² groot, het gehele projectgebied is ca. 4 829,193 m² groot.

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Historische gegevens werden door middel van bronnenonderzoek en cartografisch onderzoek verworven. Cartografisch onderzoek heeft aangetoond dat er bebouwing aanwezig was binnen het projectgebied vanaf ca. 1970 tot nu. De bebouwing werd tussen 1969 en 1971 gebouwd, de verharding werd eveneens aangelegd in deze periode.

In de dichte en ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft sporen van een 17de-eeuwse verdedigingslinie (CAI 208952), sporen van een militair kampement (CAI 165234), sporen van een 17de-eeuws fort (CAI 208951), een klein ensemble van artefacten uit het Neolithicum, een fragment van een maalsteen uit het Neolithicum en een microliet (ongelijkbenige driehoek) uit het Mesolithicum (CAI 1123), Mesolithische afslagen, een Neolithische afslag van een gepolijst stuk, Neolithische afslagen en Middeleeuws aardewerk (CAI 157581 en CAI 157583), puin van een klein en zeer eenvoudig Romeins gebouw en scherven (waaronder terra sigillata), brons (fibula en fragment van haarspeld, spijker voor versiering, lepel zonder hecht, fragment van bassin, greep van een deur), spijkers en dierlijk bot uit de Midden-Romeinse tijd (CAI 3447), sporen van een 18de-eeuwse site met walgracht (CAI 212236), de 18de-eeuwse Sint-Martinus parochiekerk (CAI 2474), sporen van een 17de-eeuws lusthof, 17de-eeuws façon de Venise, 17de-eeuws bouwmetaal, 17de-eeuws majolica en steengoed, 17de-eeuws botmetaal van acht verschillende diersoorten en een kapel en sporen van een 19de-eeuws klooster (CAI 1983), restanten van vier 20ste-eeuws antitankcentra uit de KW-linie (CAI 165109, 165110, 165111 en 165115), sporen van een 17de-eeuwse aanvalsgroef (CAI 208975), sporen van een 18de-eeuwse redoute (CAI 212728), musketkogels en zegelloodjes uit de Nieuwe Tijd en schroot, een medicatieplaatje en munten (20bf en 5ct) uit de 20ste eeuw (CAI 216768) en tenslotte sporen van een Laatmiddeleeuwse priorij (CAI 1124).

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied gebouwen stonden vanaf ca. 1970 tot nu. De huidige bebouwing werd tussen 1969 en 1971 gebouwd, de verharding werd eveneens aangelegd in deze periode. Dit werd achterhaald a.d.h.v. topografische kaarten uit de 20ste eeuw en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Op basis van de historische bronnen en kaarten kan geen uitsluitel gemaakt worden in de te verwachten structuren.

4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

Ter hoogte van de bestaande bebouwing en verharding is er verstoring van de bodem en het bodemarchief te verwachten. De minste verstoringen kunnen verwacht worden in het westen van het onderzoeksgebied. Het rooien van de bomen kan echter ook voor verstoring van de bodem hebben gezorgd. Toekomstige verstoringen zijn te verwachten bij de sloop van de huidige bebouwing en bij de bebouwing van de bouwzones. Hoe groot de verstoring van deze toekomstige bebouwing zal zijn, is niet gekend, aangezien nu enkel de bouwzones gekend zijn (verkaveling).

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Binnen het onderzoeksgebied zal de opdrachtgever de bestaande bebouwing slopen en de hoogstammige boom in het zuiden van het terrein rooien. Vervolgens zal het onderzoeksgebied verkaveld worden in drie nieuwe percelen, het noorden van het terrein wordt afgesplitst van de verkaveling, aangezien dit binnen landschappelijk waardevolle agrarische gebieden ligt. Lot 1 zal ca. 961,75m² groot zijn, lot 2 ca. 990,77 m² en lot 3 ca. 914,34m². Elk lot wordt voorzien van een bouwzone, die respectievelijk 148,5m² groot zijn, maar maximum 192,35 m² (lot 1), 198,15m² (lot 2) en 182,87m² (lot 3) groot mogen zijn. Aan elke bouwzone mag een verharde oprit en een verhard terras gelegd worden. Het onderzoeksgebied is ca. 2 830,361 m² groot, het gehele projectgebied is ca. 4 829,193 m² groot.

In de dichte en ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft sporen van een 17de-eeuwse verdedigingslinie, sporen van een 17de-eeuws militair kampement, sporen van een 17de-eeuws fort, een klein ensemble van artefacten uit het Neolithicum, een fragment van een maalsteen uit het Neolithicum en een microliet uit het Mesolithicum, Mesolithische afslagen, een Neolithische afslag van een gepolijst stuk, Neolithische afslagen en Middeleeuws aardewerk, puin van een klein en zeer eenvoudig Romeins gebouw en scherven, brons (fibula en fragment van haarspeld, spijker voor versiering, lepel zonder hecht, fragment van bassin, greep van een deur), spijkers en dierlijk bot uit de Midden-Romeinse tijd, sporen van een 18de-eeuwse site met walgracht, de 18de-eeuwse Sint-Martinus parochiekerk, sporen van een 17de-eeuws luthof, 17de-eeuws façon de Venise, 17de-eeuws bouwmetaal, 17de-eeuws majolica en steengoed, 17de-eeuws botmetaal van acht verschillende diersoorten en een kapel en sporen van een 19de-eeuws klooster, restanten van vier 20ste-eeuws antitankcentra uit de KW-linie, sporen van een 17de-eeuwse aanvalsgroef, sporen van een 18de-eeuwse redoute, musketkogels en zegelloodjes uit de Nieuwe Tijd en schroot, een medicatieplaatje en munten uit de 20ste eeuw en tenslotte sporen van een Laatmiddeleeuwse priorij.

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied gebouwen stonden vanaf ca. 1970 tot nu. De bebouwing werd tussen 1969 en 1971 gebouwd, de verharding werd eveneens aangelegd in deze periode. Dit werd achterhaald a.d.h.v. topografische kaarten uit de 20ste eeuw en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw.

Op de bodemkaart wordt het terrein gekarteerd als Aba0 (droge leemgronden met een textuur B horizont en een dikke A horizont (dikker dan 40cm)), het zuiden wordt omschreven als wAba (droge leemgronden met een textuur B horizont en een klein-zandsubstraat) en E-A (niet-gedifferentieerde gronden op klei en leem). Het onderzoeksgebied ligt op een zuidgerichte helling (uitloper van het plateau) aan de Leibeek-vallei. De Leibeek stroomt ca. 200m ten zuidoosten van het onderzoeksgebied, ca. 1100m ten oosten van het terrein stroomt de Dijle. Het onderzoeksgebied ligt volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ongeveer 50 en 60 meter boven de zeespiegel.

Zowel de ligging als bodemkundige gegevens op het terrein zijn ideaal voor Steentijdsites. Er is dan ook een hoog potentieel voor het aantreffen van dergelijke sites. Tevens werden in het verleden reeds steentijdvondsten aangetroffen op belendende percelen. Sporensites kunnen eveneens verwacht worden omwille van de topo- en hydrografische gegevens. .

4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

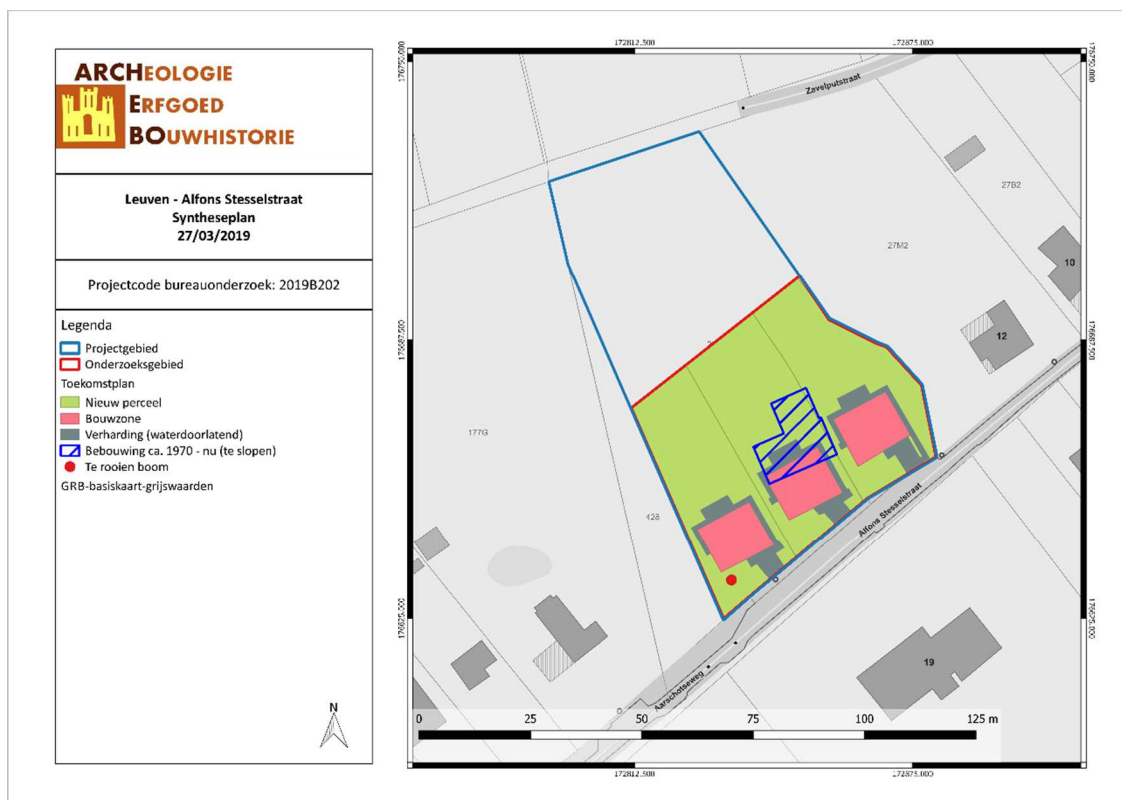
Binnen het onderzoeksgebied zal door 'Kwadraat nv' de bestaande bebouwing gesloopt worden en de hoogstammige boom in het zuiden van het terrein gerooid worden. Vervolgens zal het onderzoeksgebied verkaveld worden in drie nieuwe percelen, het noorden van het terrein wordt afgesplitst van de verkaveling. Elk lot wordt voorzien van een bouwzone en aan elke bouwzone mag een verharde oprit en een verhard terras gelegd worden.

In het projectgebied zijn geen archeologische waarden gekend. Wel zijn een microliet en afslagen uit het Mesolithicum, een klein ensemble van artefacten, een fragment van een maalsteen en afslagen (waaronder van een gepolijst stuk) uit het Neolithicum

puin van een klein en zeer eenvoudig gebouw en scherven, bronzen voorwerpen, spijkers en dierlijk bot uit de Midden-Romeinse tijd, aardewerk uit de Middeleeuwen, sporen van een Laatmiddeleeuwse priorij, musketkogels en zegelloodjes uit de Nieuwe Tijd, façon de Venise, bouw materiaal, majolica, steengoed, botmateriaal van acht verschillende diersoorten en sporen van een verdedigingslinie, van een militair kampement, van een fort, van een aanvalsgroef en van een lusthof uit de 17de eeuw, de Sint-Martinus parochiekerk en sporen van een site met walgracht en van een redoute uit de 18de eeuw, een kapel en sporen van een klooster uit de 19de eeuw, schroot, een medicatieplaatje en munten uit de 20ste eeuw en tenslotte restanten van vier 20ste-eeuws antitankcentra uit de KW-linie gevonden.

Vanaf ca. 1970 is de bodem verstoord geweest door het plaatsen van bebouwing en verharding. Het is moeilijk om in te schatten hoe groot de veroorzaakte verstoring is.

Omwille van de ligging kunnen steentijdsites verwacht worden. Sporensites kunnen eveneens verwacht worden.

LEAL/19/03/27/31 - Digitale aanmaak

Figuur 36: Syntheseplan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2019)

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat de geplande werken het bodemarchief zullen verstoren. Gezien de reële kans dat er binnen het plangebied nog archeologische resten aanwezig zijn, stelt ARCHEBO bvba verder vooronderzoek voor. De voorgestelde uitvoeringswijze van dit vervolgonderzoek vormt het onderwerp van het 'Programma van Maatregelen'.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

Dierckx, Lies. “Archeologische evaluatie van het bodemarchief te Wilsele, Aarschotsesteenweg 88”. Verslag van Resultaten. Gent: ABO nv, oktober 2016.

Goossens, E. *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart - kaartblad 32, Leuven*. Onder redactie van F. Gullentops en N. Vandenberghe. Vlaamse overheid, dienst Natuurlijke Rijdommen, 2007.

Laga, Pieter, Stephen Louwye, en Stéphane Geets. *Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)*. Geologica Belgica 4, 2001.

Swaelens, Christine. “Archeologienota met beperkte samenstelling Wilsele - Pelleberg (ID 3660)”. Verslag van Resultaten. Bassevelde: BAAC Vlaanderen bvba, juni 2017.

Swaelens, Christine. “Archeologienota met beperkte samenstelling Wilsele - Pellenberg”. Verslag van Resultaten. Bassevelde: BAAC Vlaanderen bvba, april 2017.

Van Ranst, E, en C Sys. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)*. Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000.

Vander Ginst, Vanessa, en Laurane Dupont. “Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan het Schorenhof te Leuven”. Verslag van Resultaten. Tienen: Studiebureau Archeologie bvba, 2017.

Vanmontfort, Bart. “Archeologienota met beperkte samenstelling Wilsele Bornestraat 2”. Archeologienota. Leuven: KULeuven - eenheid prehistorische archeologie, februari 2017.

Vermeersch, Jeroen, en Jonathan Huizer. “Viaduct Wilsele fase 2, Wilsele (gemeente Leuven). Een Archeologienota”. Verslag van Resultaten. Brugge: Vlaams Erfgoed Centrum bvba, februari 2017.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. “Inventaris Onroerend Erfgoed”. Geraadpleegd 17 januari 2017. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. “Leuven”. Inventaris Onroerend Erfgoed, 2018. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120526>.

Geopunt Vlaanderen. “Atlas der Buurtwegen”. Geraadpleegd 2 januari 2017. <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

“Geschiedenis van Leuven”. In *Wikipedia*. Geraadpleegd 5 december 2018. https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Geschiedenis_van_Leuven&oldid=52709716.

“Leuven”. In *Wikipedia*. Geraadpleegd 5 december 2018. <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Leuven&oldid=52713681>.

“Wilsele”. In *Wikipedia*. Geraadpleegd 9 juni 2017. <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Wilsele&oldid=48431625>.

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2019) .	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2019).....	6
Figuur 4: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2019).....	7
Figuur 5: Bestaande toestand (Interprofessionele architectenvereniging Vincent Crolla & Hugo Nicolaes, 2019)	9
Figuur 6: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2019).....	10
Figuur 7: Plan van de geplande verkaveling (Interprofessionele architectenvereniging Vincent Crolla & Hugo Nicolaes, 2019)	11
Figuur 8: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2019)	11
Figuur 9: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2019).....	13
Figuur 10: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2019)	13
Figuur 11: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in Z-N richting (Geopunt, 2019).....	14
Figuur 12: Leuven aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2019).....	14
Figuur 13: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2019).....	15
Figuur 14: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2019)	16
Figuur 15: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2016)	16
Figuur 16: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2019)	17
Figuur 17: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2019)	18
Figuur 18: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2019).....	18
Figuur 19: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2019).....	19
Figuur 20: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2019)	22
Figuur 21: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2019)	24
Figuur 22: Detail uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2019)	28
Figuur 23: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2019).....	28
Figuur 24: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2019).....	29
Figuur 25: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2019)	30
Figuur 26: Situering van het projectgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2019)	30
Figuur 27: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2019).....	31
Figuur 28: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2019).....	32
Figuur 29: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2019).....	32
Figuur 30: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2019).....	33
Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2019)	33
Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1981 (Cartesius, 2019).....	34
Figuur 33: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1989 (Cartesius, 2019).....	34
Figuur 34: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2019).....	35
Figuur 35: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2019).....	35
Figuur 36: Synthesepan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2019)	40

7 PLANNENLIJST

LEAL/19/03/27/1 - Digitale aanmaak	6
LEAL/19/03/27/2 - Digitale aanmaak	6
LEAL/19/03/27/3 - Digitale aanmaak	7
LEAL/19/03/27/4 - Digitale aanmaak	10
LEAL/19/03/27/5 - Digitale aanmaak	11
LEAL/19/03/27/6 - Digitale aanmaak	13
LEAL/19/03/27/7 - Digitale aanmaak	13
LEAL/19/03/27/8 - Digitale aanmaak	14
LEAL/19/03/27/9 - Digitale aanmaak	15
LEAL/19/03/27/10 - Digitale aanmaak	16
LEAL/19/03/27/11 - Digitale aanmaak	17
LEAL/19/03/27/12 - Digitale aanmaak	18
LEAL/19/03/27/13 - Digitale aanmaak	18
LEAL/19/03/27/14 - Digitale aanmaak	19
LEAL/19/03/27/15 - Digitale aanmaak	22
LEAL/19/03/27/16 - Digitale aanmaak	24
LEAL/19/03/27/17 - Digitale aanmaak	28
LEAL/19/03/27/18 - Digitale aanmaak	28
LEAL/19/03/27/19 - Digitale aanmaak	29
LEAL/19/03/27/20 - Digitale aanmaak	30
LEAL/19/03/27/21 - Digitale aanmaak	30
LEAL/19/03/27/22 - Digitale aanmaak	31
LEAL/19/03/27/23 - Digitale aanmaak	32
LEAL/19/03/27/24 - Digitale aanmaak	32
LEAL/19/03/27/25 - Digitale aanmaak	33
LEAL/19/03/27/26 - Digitale aanmaak	33
LEAL/19/03/27/27 - Digitale aanmaak	34
LEAL/19/03/27/28 - Digitale aanmaak	34
LEAL/19/03/27/29 - Digitale aanmaak	35
LEAL/19/03/27/30 - Digitale aanmaak	35
LEAL/19/03/27/31 - Digitale aanmaak	40